

„Egymás véleményére türelmesebben és odaadóbban tudunk figyelni akár a nyáresti tóparton, akár egy hegyvidéki falu hűvösebb, de ugyanannyira pihentető, szabad ég alatti estéjén.”

► Korrekció féldőben – 9. oldal

„2007-ben pedig még egy olyan összejevetelt tervezünk, amely ugyancsak »magyar import«: a protestáns iskolák napját szeretnénk megszervezni azzal a céllal, hogy az evangélikus oktatási intézmények tanárai találkozhassanak egymással.”

► Beszélgetés dr. Gerhard Pfeifferrel – 4. oldal

„Máig él bennünk az élmény, amint a '80-as évek vége felé egy nyári estén bepöfögött a Trabantokból, Wartburgokból és egy Barkasból álló konvoj Kiskőrösre, benne az eisenachi fűvőszekerek tagjaival.”

► Testvérgyülekezetek Németországban és Finnországban – 5–8. oldal

SZÉLRÓZSA

6. ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓ

2006. JÚLIUS 19-23. • SZOLNOK, TISZALIGET

TE nyerebbe vételek

Még néhány nap, és kezdődik! 1996 óta immár hatodszor várja a fiatalokat az országos evangélikus ifjúsági találkozó. A közel ezeröttszáz fős rendezvénynek ezúttal a Szolnoki Turisztikai és Szabadidőközpont ad helyet. Ízelítő a programokból a 12. oldalon.

Tanév után, vakáció előtt

Evangelikus pedagóguskonferencia Békéscsabán

► A gyakorlatban jól hasznosítható pedagógiai, illetőleg kolbázkészítési praktikákkal gazdagodtak az evangélikus óvónők, tanítók és tanárok július 3-tól 5-ig Békéscsabán. A város idén százötvenedik születésnapját ünneplő lutheránus gimnáziuma adott otthont a 2006. évi országos evangélikus pedagógustalálkozónak. Az 1992 óta rendszeresen megrendezett konferencia egyre népszerűbb; idén már közel háromszázötven látogatót számlált.

„Célunk elsősorban az, hogy a tanév lezárása után az ország különböző pontjain található evangélikus intézményeink pedagógusai találkozhassanak, megismerjék egymást. Ezenkívül minden alkalommal szakmai programokkal is segíteni szeretnénk a találkozóra érkezőket” – nyilatkozta az Evangelikus Élet kérdésére Mihályi Zoltánné, egyházunk oktatási osztályának vezetője.

Gáncs Péter püspök képletesen és szó szerint is rámutatott nyitóáthítatában a békéscsabai nagytemplom új oltárképére. „Korábban ez az ajtó be volt deszkázva. De most ablak nyílt a jövőre, az örök életre. A kereszt a zenében módosít, megemel. Jézus Krisztusnak a képen is ábrázolt – keresztje is megemelheti a látásunkat. A keresztény pedagógusnak ezt kell elősegítenie” –

Benczúr László
az Északi Evangélikus
Egyházkerület új kerületi
felügyelője

A kerületi jelölőbizottság 2006. július 11-i ülésén bontotta fel és számlálta össze az északi kerületi felügyelőjelöltekre beküldött egyházközségi szavazatokat; hatvanöt érvényes szavazatot regisztrált. A jelöltek közül Benczúr László harminchét, Cserháti Péter huszonnyolc szavazatot kapott.

mondta a Déli Egyházkerület lelkesítő vezetője.

Fabiny Tamás püspök a nemzeti öntudatnak az oktatásban betöltött szerepéről beszélt előadásában. Pilinszky János idézte, aki szerint a hazát csak úgy lehet

megemeli, akkor ezt a valamit kell – akár »csempészárúként« is – bevinned az iskolába” – tanácsolta a pedagógusoknak.

A konferencia zárónapján Gombocz János, a Semmelweis Egyetem tanszékve-

Az érkezés pillanatai

szeretni, ahogy az evangéliumok és a népdalok szeretnek: részvétellel. Kiemelte, hogy Jézus Krisztus sem elítélte, hanem megszánta és összegyűjtötte az embereket. „A részvét számomra többet jelent az egyszerű sajnálatnál. Azt jelenti, hogy részt veszek másnak a bajában, nem csupán könnyeket hullatok” – mondta. Ezt követően versidézeten keresztül mutatta be, hogy irodalmunk jelesei miként vontak párhuzamot a magyar nép és Jézus, illetve a zsidó nép sorsa között.

Jókai Anna Kossuth-díjas író kilenc éven keresztül tanított általános iskolában, majd öt éven át gimnáziumban. Előadásában tapasztalatairól beszélt: „Sokan azt állítják, hogy minden gyermek lelke egy fehér papírlap. Szerintem ez nem igaz. Tartasuk a papírlapokat a nap elé, és minden papírlapról más-már vízrajz tárul elénk. Ezt a vízrajzot, egyéniséget kell minden gyermeknél megtalálni.” Hangsúlyozta, hogy minden pedagógusnak van világnézete, amelyet nem lehet teljesen kizárni a nevelésből. „A hit nem kényszer kérdése. De letagadni sem lehet. Ha meg vagy győződve arról, hogy van valami, ami az életünket

zető tanára arról beszélt, hogy miként „jön létre” ma egy ember. Elszomorító az a tény, hogy pedagógiai szempontból a magyar családok mindössze egyharmada elfogadható, de még ezek többsége is küzd anyagi, műveltségi problémákkal. Kiemelte, hogy a sport is fontos nevelési eszköz. Ezért sajnálatos, hogy tizenöt év alatt húszezerrel nyolcezerre csökkent hazánkban az edzők száma, az élsport pedig sok helyen a kizsákmányolás és a korrupció eszköze lett.

A munkaterületenként tartott szekcióbeszélgetéseken olyan gyakorlati kérdések is előkerültek, mint a kétszintű érettségi rendszer buktatói és a tananyag várható változásai.

A találkozó programját gyulai és békéscsabai városnézés, kolbásztöltő-bemutató és gálaműsor színesítette, ezzel is lehetőséget nyújtva arra, hogy a résztvevők kipihenhessék a mögöttük hagyott tanév fáradalmait.

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA

Fabiny Tamás és Jókai Anna előadása hamarosan teljes egészében meghallgatható és letölthető lesz az Északi Egyházkerület honlapjáról.

Nyár, szabadság, üdülés?

Sötét felhők az ég alján!

Még százezer ágra süt, mi több, éget az Isten tüzes napja, s vannak, akik nyaralnak, nyaralhatnak. Márk evangélista tömör beszámolója szerint a názáreti Jézus is felszólított a pihentető nyaralásra. Jézus kiküldte érdekes módon kiválasztott tanítványait – a tizenkettőt – egy kis hazai misszióra, és amikor a tanítványok a fárasztó útról visszatértek, „elbeszéltek neki mindazt, amit tettek és tanítottak”. A Názáreti figyelmesen és tapintatosan rájuk nézett, láthatta a jó munka utáni fizikai és lelki kimerültséget, és ezért így szólott hozzájuk, felszínese dícsérgetés helyett: „Jöjjetek velem csak ti magatok egy lakatlan helyre, és pihenjétek meg egy kisé.” (Mk 6,7 k. és Mk 6,31) A buzgó tanítványi misszió következtében „olyan sokan voltak, akik odaértek” Jézushoz, hogy a szorgos tizenkettőnek még enni sem volt ideje, s hiába akartak kitérni a Jézust szívósan kereső tömeg elől, ez sehogy sem sikerült nekik. Jézus végül megszánta az őt keresőket, mert látta, hogy olyanok, „mint a pásztor nélkül való juhok” (Mk 6,34).

Nem biztos, hogy megvalósult a tanítványok Galileai-tó (a Szentföld Balatonja) -parti nyaralása, ám mégis figyelemre méltó Jézus egyértelmű szándéka a jogos pihenéssel kapcsolatosan. Az is biztos azonban, hogy Jézus mégis tanította, azaz eligazította őket, a hozzá tódulókat az élet szövevényes helyzetbeiben, hiszen a pásztor-nélküliség a teljes tanácsalanságot fejezi ki, s a Názáreti nem akarta őket életük zsákutcájában hagyni. Korunkban az elfogyasztott nyugtatók, idegcsillapítók sok ezer mázsája igazolja a tanácsalanságot, csak manapság valahogy gyenge a misszió, és a tömegek silány bálványokhoz, téves kisistenekhez fordulnak.

Talán irigylésre méltók, akik elutazhatnak bel- vagy külföldi nyaralóhelyekre, mert meg tudják fizetni a pazar kiszolgálást, így élvezhetik a kikapcsolódás áldásait. Otthon hagyhatják a munkahelyi konfliktusokat, megoldatlan dolgokat (melyeknek szokása a türelmes várakozás), s kikapcsolva maradhat a tévé vagy a rádió is, ne zavarja a madárdalt, a Balaton-parton a vízcsofogást, hegyekben a fák hallgatását, a turistautak csendes kanyargását hegyre fel s hegyről le.

Am nagyon sokan már most sem engedhetik meg maguknak a nyaralás luxusát, nem tehetik meg, hogy egy-két hét alatt másfél vagy kéthavi jövedelmet költsenek el, mert akkor nem marad télre betevő falatra, és a rezsiszámlák is jönnek majd makacsul. Így a szabadság napjai az otthon falai között telnek, vonszolódnak; de legalább nem kell időre sietni, lehet egy kicsit olcsón lazítani. A megszokott ágyak is megvannak az előnyei, és így kisebb az esély arra, hogy a nyaralás alatt nem kívánt látogatók – betörők – érkeznek.

Mindennek van előnye is, hátránya is. Am akár utazunk, akár maradunk, fejünk felett lóg a félelmetes, politikai és gazdasági tekintetben sötét közeljövő: a hírek és híresztelések gáz- és

áramáremelésről, elbocsátandó pedagógusokról, posztgraduálisan (a diploma megszerzése után nagyon sok évig) vagy más címen fizetendő (nem) tandíjakról, kis- és középmezretű magánvállalatok csődjéről, növekvő munkanélküliségről. A választási kampányban dübörgő gazdasággal és jóléttel dicsekvő, a választások győzteseként a végrehajtott hatalom csúcsára kerülő személy maga ismerte el – láthatott a tévéképernyőn –, hogy se dübörgés, se jólét nincs; helyettük a gondok és a megszorítások jönnek, s ha valakinek nem tetszik, le is út, fel is út.

De a keresztény, igét ismerő, szentséggel élő, az evangéliumot befogadó ember számára mindezek mellett nem törpülhet el a csaknem kiskorúaknak is majdhogyan felajánlott, alkotmányosan biztosított magyar jövőgylakosság. Ennek különböző változatai kavarnak a nyilvánosságban. Az egyik szerint egy tizenéves leányzó a születésnapja reggelén élhetne azzal az alkotmányos joggal, hogy alkalmatlanná tegye magát a szülésre, az édesanyaságra. Egy másik ötlet szerint esetleg a huszonhat éves dönthet így. Talán friss diplomával a kezében. S ki tudja, milyen változatok jöhetnek még? Ez aligha jog kérdés! Nehéz elképzelni ennél elkeserítőbb dolgot, s nem marad másra lehetőség, mint hogy a keresztény szülők gyermekeiknek olyan lelki útravalót adjanak, amely biztosíték ezzel a mások keze és szíkeje által végrehajtott öncsonkítással szemben.

Most még inkább fontossá válik a kereszténység értékeinek – család, anyaság, apaság, gyermek – tudatosítása, az igével történő megszentelése. Most kell csak igazán – vagy még inkább – fiataljaink számára a lelki kapaszkodó, nehogy tizenhat-tizenhét évesen végzetes döntésre jussanak, és tizenévesen olyasmit tetessenek magukkal, amit majd életük későbbi időszakában keservesen bántni fognak! Megfosztva magukat az anyaságtól megfosztják leendő kedvesüket, szerelmüket az apaságtól. De megfosztják a szülőket is a nagyszülőségtől, és nem lesz szükség keresztzülőkre sem – az egész családot, rokonságot megfosztják az új jövevénytől. S hazánkat is az új generáció új tagjától. Ha az alkotmány ellen nem is lehet tiltakozni (bár azt is emberek hozták létre, tehát nem lehet kizárni a tévedés lehetőségét), még akkor is lehet pozitív tartalmú engedetlenséggel viseltetni vele szemben – ennek lényege, hogy tiszteljük, képviseljük, gyakoroljuk, őrizzük és továbbadjuk Isten teremtésbeli, ősi szent rendjét.

Grottesk, hogy az ősi szent és mennyei rend tiszteletben tartása legyen az engedetlenség – de legyen ez a mi hitvallásunk ország és világ előtt. Tanuljunk és tanítsuk a Tízparancsot, Jézus Hegyi beszédét, Pál apostol házi tábláit, mert nemzetünknek most erre lenne a legnagyobb szüksége. A nyaralás mellett...

■ RIBÁR JÁNOS

É L Ő V Í Z

A hír igaz!

„A mai hírfogyasztó már annak is örülhet, ha egy hírnek legalább a fele igaz” – mondta félig tréfásan, félig komolyan egy médiaszakértő a minap a rádióban. A mai hírfogyasztó – ez esetben én –, bár „médiavonalon” már rég nem él illúziók közepette, erre azért mégiscsak felkapja a fejét. Hogyan? Valóban itt tartanánk már? Nyíltan bevallják az ezzel foglalkozó szakemberek, hogy kommunikációs társadalmunk, amelynek vérkeringése, alfája és ómegája az információ gyors terjedése, ahol hírgyűnösök világszerte a nap 24 órájában ontják a híreket, s ahol tévécsatornák, rádióadók, lapok százai alapozzák létüket az információtovábbításra – e rendszer termékei tehát legalábbis fele-fele arányban hazugságból, félrevezetésből állnak? S ezen a tényen talán már csak a legnagyobb csodálkozunk?

Annak idején, újságírói tanulmányaim kezdetén azt hittem, a lapokban leírt, kinyomatott betű „szent”, s hogy ezt – természetesen – velem együtt mindenki, aki erre a hivatásra adja a fejét, így gondolja. Elvárásolt a műfajok sokszínűsége, különösen is a hír mint alapvető panel, építőköve, mindennek, ami tömeg-tájékoztató, az alapja. Egy interjú, egy riport, egy tudósítás is eredendően egy hírből indul ki: valami, valahol, valamikor történt, valaki valamit tett, mondott. Igen ám, de ha már a panel félig hamis, milyen lesz a belőle felépült „épület”? És mit kezdek vele én, jóhiszemű, információra kiéhezett hírfogyasztó?

E hír arra való, hogy az olvasó használja fel, ha tudja – tanította neves újságíró tanárom. Például ismeretei gyarapítására, az életben való jobb tájékozódására. Éppen ezért hangsúlyozottan nagy a hírek megszövegezőinek és továbbítóinak a felelőssége!

Am a híradásokat nem csak a mai hírfogyasztó fogadja szkeptikusan. Egy ízben egy asszony hírt vitt néhány síró, gyászoló embernek. Olyan eseményről számolt be, amely „vezető hírnek” nevezhető. Soha azelőtt, sem azután ilyen hír még nem járta be a világot: a Mester, aki meghalt, harmadnapra feltámadt, és él. Üres a sírja. A kis közösség nem hitte ezt el. Közben újabb tanúk érkeztek, szintén „megvitték a hírt a többieknek, de nekik sem hittek” (Mk 16,13). Egyenesen „üres fecsegésnek tartották ezt a beszédet, és nem hittek nekik” (Lk 24,11). Mindaddig, amíg a hír bizonyítást nem nyert, s a feltámadt Úr személyesen meg nem jelent közöttük.

E hírt hitelesítette az, aki maga az igazság forrása. Krisztus feltámadásának, Isten cselekvő, mentő szeretetének (öröm)híre mégis, mindmáig a talán legtöbbet megkérdőjelezett, sokak által elutasított, kinevetett, kigúnyolt, eltorzított, félremagyarázott hír... Amde mi személyesen megbizonyosodhatunk róla, hogy igaz! A jó hír él, és megfelel az öt kérdéseknek, hogy megbizonyosodva róla ők is hírvivők lehessenek.

Tudjuk: nagy a felelősségünk. Hogy is mondja Pál apostol? „Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk... Sőt Isten hamis tanúinak is bizonyulunk... Amde Krisztus feltámadt a halottak közül, az elhunytak zsongója.” (1Kor 15, 14,15,20.)

A rémhírek, álhírek, fele sem igaz hírek világában bár minél többen meghalnak, szívükbe fogadnák minden idők legnagyobb, életre, üdvösségre vezető hírét, a hírek hírét, a Krisztust!

■ KÓHÁTI DOROTTYA

SEMPER REFORMANDA

„Én ugyanis megkülönböztetem – retorikusan és dialektikusan szólva – Istent és Isten igéjét, amint a Teremtő és a teremtmény is különbözik egymástól.”

► Luther Márton: A szolgálai akarat (Jakabné Cszmazia Eszter, Weltler Ödön, Weltler Sándor fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 5. VASÁRNAP – 1Pt 3,8–15

Istennél az igazság!

A VASÁRNAP IGÉJE

„A mai hírfogyasztó már annak is örülhet, ha egy hírnek legalább a fele igaz” – mondta félig tréfásan, félig komolyan egy médiaszakértő a minap a rádióban. A mai hírfogyasztó – ez esetben én –, bár „médiavonalon” már rég nem él illúziók közepette, erre azért mégiscsak felkapja a fejét. Hogyan? Valóban itt tartanánk már? Nyíltan bevallják az ezzel foglalkozó szakemberek, hogy kommunikációs társadalmunk, amelynek vérkeringése, alfája és ómegája az információ gyors terjedése, ahol hírgyűnösök világszerte a nap 24 órájában ontják a híreket, s ahol tévécsatornák, rádióadók, lapok százai alapozzák létüket az információtovábbításra – e rendszer termékei tehát legalábbis fele-fele arányban hazugságból, félrevezetésből állnak? S ezen a tényen talán már csak a legnagyobb csodálkozunk?

Az első intézményes keresztényüldözés Néró parancsára indult, miután Róma 64-ben a lángok martaléka lett, és a császár – igaztalanul – a keresztényeket tette felelőssé a város leégéséért. Péter apostol is ennek az első üldözésnek esett áldozatul. Vértanúhalála a kutatók szerint 64 és 67 között következett be. Levélét valószínűleg az üldözés kirobbanása előtt írta. De még ha 64-ben vagy azután keletkezett is a levél, figyelembe kell vennünk, hogy címzettjei a Pontus, Galácia, Kappadócía, Ázsia és Bitinia területén élő szórványgyülekezetek.

A Néró által elrendelt üldözés a keleti tartományokra nem terjedt ki. Itt egy-egy városi vezető túlkapása miatt szenvedhettek hátrányt a keresztények, és csak időlegesen. Ezért a levél címzettjeiben semmiképpen sem kelt botránkozást az apostol kérdése: „De ki az, aki bántalmaz titeket, ha buzgón igekeztet a jóra?” És a kérdést követő bátorítás, vigasztalása is olyanoknak szól, akik számára a rágalmon és a hátrányos megkülönböztetésen túlmenő üldözés egyelőre pusztá fenyegetés. „De még ha szenvednétek is az igazságért, akkor is boldogok vagytok; a fenyegetésüktől pedig ne ijedjétek meg, se meg ne rettenjétek.” Péter olyanoknak írja ezt, akiknek még van lehetőségük sérelmeikre törvényes jogorvoslatot keresni. Az apostol nem vádolható cinizmussal, mert nem védtelen és kiszolgáltatott helyzetű embereknek ajánlja, hogy „aki szeretne örülni az életnek, és jó napokat látni, óvja nyelvét a gonosztól, és ajkait, hogy ne szóljanak álnokságot; forduljon el a gonosztól, és cselekedjék jót, keresse és kövesse a békességet”.

Noha perre mehetnének igazukért, az apostol arra inti őket, hogy ne tegyék. Inkább kövessék Krisztus példáját: „Ne fizessetek a gonosztól gonosszal vagy a gyalázkodásért gyalázkodással, hanem ellenkezőleg: mondjatok áldást, hiszen arra hívtattok el, hogy áldást örököljétek.” Az apostol arra utal, amit a levél elején már megfogalmazott: „Mert kegyelem az, ha valaki Istenre néző lelkiismerettel tűr el sérelmeket, amikor igaztalanul szenved. (...) Hiszen erre hívtattok el, mivel Krisztus is szenvedett értetek, és példát hagyott rátok, hogy az ő nyomdokait kövessétek: ő nem tett bűnt, álnokság sem hagyta el a száját, mikor gyalázták, nem viszonozta a gyalázást; amikor szenvedett, nem fenyegetőzött, hanem rábízta ezt arra, aki igazságosan ítél.” (1Pt 2,19–23)

A Malkusra egykor kardot rántó Péter most Mesterének a megaláztatás és szenvedés idején tanúsított magatartását idézi, amin annak idején – társaival együtt – megbotránkozott. Am hűsvétkor megértette: az Úr szeme az igazakon van, és füle az ő könyörgésükre figyel, és Isten éppen azokat tekinti igaznak, akik a maguk igazának bizonyításáért senki ellen

sem szállnak harcba, hanem egyedül az Úrtól várják, hogy igazukra fényt derítsen. Péter hűsvét óta tudja, hogy Mestere nem gyávaságból fogatta el magát ellenállás nélkül, és nem meghunyászkodott, amikor kihallgatásakor sem védekezett a hazug vádakkal szemben. Hűsvétkor Péter megértette: nagypénteken Mestere annak tudatában alázta meg magát, és szenvedett szótlannal, hogy igazságát és tanítása hitelét Isten bizonyítja majd, amikor eljön az ideje. Hűsvét óta Péternek nincs kétsége: nem rászédettek azok, akik a Mester példáját követve tűrnek el rágalmonkat, és viselnek jogtalan szenvedést.

Péter – késedelmes szívvel, de – megértette mindezt. Az utána következő kétszázötven esztendőben tíz véres üldözést viselt el hősiessé és élt túl diadalmasan Krisztus tanítványi közössége. A hívők száma azóta sem gyarapodott olyan ütemben, mint a vértanúság két és fél évszázada alatt.

A Nagy Konstantin türelmi rendeletét (313-ban) követő lélekszám-növekedés a hitéletben inkább hígulást hozott,

mint gyarapodást. A trón és oltár szövetségével fémjelzett középkorban az egyház infrastruktúrájában fejlődött, ám a hatalmi szóval – külső látszat szerint – kereszténnyé tett népek pogányságán vékony zománcnak bizonyult az egyháziasság mindenkitől elvárt minimuma. A karddal szemben kardot rántó lovagerény jelentette a virtust, az Őszövetség „szemet szemért, fogat fogért” elvét idézve Krisztus szava helyett: „Én pedig azt mondom nektek, hogy ne szálljatok szembe a gonosszal, hanem annak, aki arcul üt jobb felől, tartsd oda másik arcodat is. Ha valaki pereskedni akar veled, és el akarja venni az alsó ruhádat, engedd át neki a felsőt is. (...) Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket...” (Mt 5,39–44)

Péter hűsvétkor mindezt megértette. Mi mikor értjük meg? Milyen a mi kereszténységünk? Péter apostol intelmeinek követeje jellemzi, vagy napjaink egyházi életében – felekezeti különbség nélkül – újra a középkor kísért?

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Imádkozunk! Urunk, add, hogy ne csak szóval dicsőítsünk, hanem szentnek tartsunk szívünkben, és ezért példádat kövessük: a rosszat is jóval viszonzjuk, ellenségeinket is szeressük, üldözőinkre is áldást mondjunk. Így legyen a te igazságod a mi igazságunk is. Amen.

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Istenünk, szent Fiaid a világ világossága, aki arra tanít bennünket, hogy bizalommal forduljunk hozzád minden szükségünkben.

[Lektor:] Könyörgünk, óvj meg attól, hogy megveszű és elutasítsuk követeidet, akiket azért küldesz, hogy szavukra megtérjünk hozzád. Segíts, hogy halálával fogadjuk szolgálatukat! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk, teljesítsd ígéretedet, és áraszd ránk Szentlelkedet, hogy legyőzze kételkedésünket, bizonyosságot teremtsen szívünkben irgalmadról, megtartsa a benned való hitben, és mindennap az üdvösség útján vezessen. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk szenvedő testvéreinkért: a betegekért, a magányosokért, a szomorkodókért, az aggodókért. Erősítsd, vigasztald és gyógyítsd meg őket! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk azokért, akik jóságod és kegyelmed számtalan jelét tapasztalják, és akiket ajándékaiddal örvendeztetted meg. Teremts hálát a szívükben, hogy el ne bizakodjanak, és közönnyessé ne váljanak mások ínsége és szenvedése iránt. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

ZSOLTÁROK 2.

A reformáció zsoltárparafrázisa

► Folytatjuk belső sorozatunkat a kereszténység legfontosabb imádsággyűjteményéről, a Zsoltárok könyvéről. Ezen a héten a magyar irodalmi nyelv formálódását is elősegítő zsoltárparafrázisokról olvashatunk a témával régóta foglalkozó irodalomtörténész tollából. (E. Zs.)

Mindenkoron áldom az én Uramat,
Kitől várom én minden oltalmamat...
(Sztárai Mihály, 34. zsoltár)

A reformáció sola Scriptura elve alapján reformátoraink a Bibliát használták az énekszövegek fő forrásaként. Évszázados keresztény hagyományt folytattak és újítottak meg azáltal, hogy a zsoltárokat, mint a legmegfelelőbbnek tartott bibliai énekeket, gyülekezeti énekké formálták. A 16–17. századi ember imádságos mindennapjaiban a zsoltárok központi helyet foglaltak el.

A magyar evangélikus bibliafordítók az őszövetségi könyvhez közel az elsők között láttak hozzá a Zsoltárkönyv fordításához (1548, Székely István; 1560, Heltai Gáspár). A vízkereszt utáni 5. vasárnapon és a Szentháromság utáni 20. vasárnapon minden évben elhangzott az istentiszteleten: „...mondjatok egymásnak zsoltárokat, dicséreteket és lelki éneke-

ket...” (Kol 3,16; Ef 5,19). S bár a három énekfajta értelmezése koronként változott, a zsoltárok alatt egyre gyakrabban a Zsoltárkönyv énekeit értették. A zsoltár kitüntetett helyét bizonyítják az ima és az ének összetartozását tárgyaló művek is. Az ének az imádság (könyörgés és hálaadás) egyik fajtája. Az imádkozó dicséret, éneklő imádkozások kifejezések mind az Istennel való beszélgetés éneklés útján való megvalósulására utalnak. Ebben a kommunikációban a zsoltárok kiemelt szerepet játszanak. „Meghallgasd az én imádságomat, nagy Úristen, én fohászkozómat” – kezdi Sztárai Mihály a 64. zsoltárból szerzett énekét.

A 16–17. században a három magyar verses Zsoltárkönyv-fordítás (Bogáti Fazakas Miklósé, Szenci Molnár Alberté, Thoradai Jánosé) mellett mintegy százötven egyéb, magyar és idegen dallamra írt zsoltárátalköltés keletkezett. Az evangélikus énekeskönyvekben ezek a zsoltár-

parafrázisok egy tömbben vagy tematikailag szétszórvva jelentek meg. Sztárai Mihály, egyik legjelentősebb énekszerzőnk tizenhat zsoltárparafrázissal gazdagította a gyülekezeti éneklést (Mely igen jó az Úristent dicsérni – énekeskönyvünk 47. éneke).

A zsoltárparafrázisok nem mai értelemben vett fordítások, hanem a bibliai szöveg szabad, verses átköltései, értelmezései: az énekszerző saját vagy nemzete sorsát, örömét vagy bánatát ugyanúgy megjeleníthette bennük, mint protestáns hitének főbb tételeit. Gyakori a hitetlen pogányra (a törökre) és Jézusra való utalás: „A szegény foglyokat fogságból, / Hozd ki Mahumet országából. // Nem kérünk, Isten, érdemünkért, / De kérünk téged szent nevedért, / A te szerető szent fiadért, / Ki magát adá mi bűnünkért.” (Batizi András, 44. zsoltár)

A zsoltárátalköltések készítésére Luther mutatott példát. 46. zsoltárparafrázisa az elsők között fordították le magyarra (Erős várunk nekünk az Isten), s ajánlották például az anyaszentegyházért mondandó énekként vagy az ördög dühössége ellen. Ugyancsak Luther nyomán a zsoltár több fajtáját különböztették meg: a zsoltár lehet Krisztusról és az

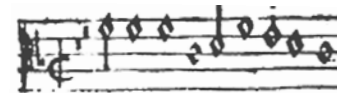
[Lektor:] Könyörgünk a teremtett világért, mindelelőtt pedig hazánkért, városunkért. Őrizd meg minden bajtól és veszedelemtől! Fékezd a gyűlöletet, és taníts minden embert a békesség útján járni, hogy csendes és nyugalmas életet élhessünk! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkés:] Hallgass meg minket, Urunk, és szánj meg bennünket! Ne bánj velünk bűneink szerint, hanem emlékezzél meg végtelen irgalmadról életünk minden napján és halálunk óráján, szent Fiaid, a mi Urunk, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] Amen.

CANTATE

Ein feste Burg ist unser Gott

utolsó ítéletről szóló jóvendülés, tanítás, vigasztalás, panasz és könyörgés, dicséret és hálaadás. A közösség hangja mellett (például Bűnösök, hozzád kiáltunk, 130. zsoltár) a személyes hit, bűnbánat, panasz és remény lírai vallomásai is megszólaltak a zsoltárok erőteljes nyelven (Láss hozzá, Úristen, kegyelmes szemekkel – Ládoni Sára, 71. zsoltár; Mint a szomjú szarvas, kit vadász rettentett – Balassi Bálint, 42. zsoltár).

A zsoltárokban és az átköltésekben ábrázolt emberi helyzetek, a gazdag gondolati és érzelmi tartalom örök aktualitását minden kor felfedezte magának. Gondoljunk csak Kodály Zoltán Psalmus Hungaricusára, amely Kecskeméti Vég Mihály 55. zsoltárátalköltését (Mikoron Dávid nagy búslutában) formálta zeneművé. Tegyük élővé mi is gyülekezeti éneklésünkben ezt a gazdag protestáns zsoltárparafrázis-örökséget!

■ H. HUBERT GABRIELLA

Díjazottak

„Egyházunk szép arborétumában sok impozáns fa van. Egyik ilyen a békéscsabai gimnázium” – kezdte ünnepi köszöntőjét *Hafenschler Károly* országos irodagazgató Békéscsabán, a pedagógusok találkozásán tartott gálán. (A találkozóról tudósításunk az 1. oldalon. – A szerk.) Ezzel az eseménnyel zárta jubileumi évét a százötven esztendőes intézmény. A város háza udvarán tartott előadás a gimnázium diákjai verssel, énekkel és táncjal szereztek, a produkciók szünetében pedig röviden ismertették az iskola másfél százados történetét.

Az évforduló zárásaként *Kondor Péter* esperes, az igazgatótanács elnöke olyan békéscsabai evangélikusoknak adott át elismerést, akik segítették a gimnázium rendszerváltás utáni újraindítását. A *Békéscsabai Evangélikus Gimnázium*ért díjat vette át *Aradi Andrásné* nyugalmazott tanár, aki

pedagógusként és lelkesfeleségként is szolgált évtizedeken keresztül; a '90-es években segítette összefogni az evangélikus tanári kart. Ezt a díjat kapta meg *dr. Simon Fiala János* is, akit „elkötelezett evangélikusként és elkötele-

ben részesült *Táborszky László*; a díjat az egykori békéscsabai esperes özvegye vette át. Az igazgatótanács két egykori elnökének, *dr. Rück András*nak és *Szente Bélának* elismerő oklevelet adott át *Kondor Péter*, ezzel is megkö-

Dr. Simon Fiala János (balra) átveszi a díjat Kondor Péter esperestől (középen)

zött hazafiként” mutatott be az esperes. A díjazott ötleteivel, gondolataival segítette az intézményt. Posztumusz elismerés-

szönve, hogy a „viharos és nehéz időkben” békességre törekedve vezették a testületet.

■ –ő– ■

Papi teljesítménytúra

▶ **Bátran kiérdemelhette volna a „Börzsöny teljesítménytúra” elnevezést az kirándulás, amelyet a Győr-Ménfőcsanak Egyházmegye szervezett a területén szolgáló lelkészek és családtagjaik részére július 6-án. A túrára meghívót kaptak a szomszédos Soproni Egyházmegyében szolgáló lelkészek is, akik közül egy házaspár fogadta el a szíves invitálást.**

Menyes Gyula püspöki titkár vállalta a túraterv elkészítését. Bizony nem volt könnyű a teljesítendő táv. Nagybörzsöny községből indulva közel húsz kilométert kellett megtenni, megspékelve a távolságot 600 méter szintkülönbséggel. A táv első felében egy rövid szalonnasütés adott lehetőséget az erőtújításra, de ezután következett a „hosszú menetelés”. Először a több mint 700 méter magas Magyar-hegyre kellett

felkapaszkodni, majd a még magasabban fekvő Salgóvárhoz, ahonnan viszont gyönyörű panoráma nyújtott kárpótlást a ki-fulladt túrázóknak. Innét egy rövid pihenő után hosszú ereszkedés kezdődött, amely egészen Kemence községig tartott, ahol a túra végcélja volt.

Az egyöntetű vélemény szerint az élmény kárpótolta a

résztvevőket a túra végén érzett fáradtságért, és talán még a másnapi erős izomláz sem szegte kedvét azoknak, akik hősiességgel végigjárták a teljes távot. A terv ugyanis az, hogy a következő évben újabb túrát szervezzenek az egyházmegyében, reményesség szerint a mostaninál több résztvevővel.

■ KISS MIKLÓS

Közéleti konfliktusok

Szép és követendő gondolat az egyház és az állam szétválasztása. A modern korban ez mindkettőnek érdeke. Az elmúlt két évszázad jogfejlődése alapvetően rendezte a kérdést. Hazánkban is mind az alkotmány, mind a sokat idézett 1990. évi IV. törvény megfelelő keretet nyújt nemcsak az együttélésre, hanem az együttműködésre is. Mert teoretikusan a szétválasztás, praktikusban az együtt munkálkodás a fontos. Az egyházak felelőssége jelentős a társadalom, a nemzet sorskérdéseinek, időszzerű gondjainak a megválaszolásában. Ez elsősorban kötelességeket és nem jogokat jelent. De a nem annyira a történelmi múlthoz, mint a jelen társadalmi igényekhez, az egyházak szolgálatához kapcsolódó jogok is fontosak.

A pluralista társadalomban természetes, hogy az egyház munkáját konfliktusok is kísérik. Olykor az a látszat, hogy ezek főként a pénzről szólnak. Valójában a pénzügyi természetű vitákban öltönek testet a felfogásbeli különbségek. Többnyire nem arról van szó, hogy az egyház – a szektorsemlegesség jegyében – valamilyen közfeladatra több pénzt igényel az állami költségvetésből, hanem arról, hogy azok a politikai erők, amelyek nem rokonszenveznek az egyház szolgálatával, választják harci területet a költségvetés egy-egy tételét.

A közelmúltban még cífőbb konfliktus borzolta a kedélyeket. De legalább nyilvánvaló, hogy a lényegét illetően nem pénzről van szó. A nagyobbik kormányzó párt, az MSZP hívó tagozata felvetette, javasolta, hogy az egyházak közszolgálati tevékenység formájában nyújtsák szolgáltatásaikat – keresztelés, esketés, temetés... –, és ennek megfelelően adózzanak a stóla után. Szellemes és a konfliktust gerjesztő javaslat fő vonulatát elkerülő volt a legnagyobb hazai történelmi egyháztól gyorsan érkező válasz: nincs mód arra, hogy minden egyházközség könyvelőt alkalmazzon, mármint enélkül nincs vállalkozás.

Nemcsak a javaslat abszurd, hanem a származási helye is. Mit akart ezzel bizonyítani az úgynevezett „hívó tagozat”? Azt, hogy nem elfogultak az egyház javára? Netán segíteni akarnak a kormányfőnek az államháztartási hiány mérséklésében? A javaslat morbid voltát az MSZP szóvivőjének az elhatárolódása is jelezte. Kifejtette, hogy a frakciónak nincs ilyen határozata, nem kérték a tagozatot ilyesmire; a szóvivő szemlátomást értetlenül állt az ötlet előtt.

A stóla adomány, akkor is, ha néhány helyen – a hívek kérésére is – meghatározzák a fizetendő összegeket. De ami a lényeg: belső egyházi hitéleti gyakorlatról, nem jövedelemszerzésről van szó. Egyébként a törvény szerint az egyházi személyeknek az adományok terhére fizetett bére adómentes.

Ez az inkább folklorisztikus, mint érdemi javaslat értelmetlenül rontja a hangulatot, megnehezíti az egyház és állam kapcsolatrendszerét, akkor, amikor ez amúgy is újabb erőpróba, ha tetszik: konfliktus előtt áll. Meg nem erősített, kiszivárgott hírek szerint pénzügyminisztériumi szakértők dolgoznak azon, hogyan lehetne körülbelül két és fél milliárd forinttal csökkenteni az egyházak részére jelenleg különböző címenek kifizetett összegeket.

Emlékeztet, hogy *Erdő Péter* bíboros a különböző megszorítások hírére követően újságírók kérdésére válaszolva azt mondta: nem valószínű, hogy ha általános támogatáscsökkenés van, akkor ebből az egyházak kimaradhatnak. Nem is lenne szerencsés. De kérdéses mind a jogcím, mind a mértéke. No meg például az energiaárak jelentős emelkedése eleve nagy teher az egyházi intézmények számára is.

Egyházi oldalról bölcs konfliktuskezelés szükséges. Nem vindikálunk privilégiumokat, a terhekben osztoznunk kell, de azt sem nézhetjük tétlenül, ha a nehéz helyzetre hivatkozva – egyházellenes körök nyomására – nem indokolt elvonásokat akarnának eszközölni. – Jelentős pozitívumként értékelhető, hogy a Magyar Köztársaság miniszterelnöke hosszú idő után ismét fogadta a történelmi egyházak vezetőit, és javasolta a dialógus rendszeressé tételét.

A legsúlyosabb konfliktusok többnyire nem a pénzügyi gondokkal kapcsolatosak. Most a művi meddővé tétel problémája, az e körül kialakult helyzet mutatja ezt. Július 1. óta – az Alkotmánybíróság korábbi határozatának következtében – nincs érvényben lévő szabályozás. Ismeretes, hogy állampolgári beadvány nyomán a testület eltörölte a korábbi szabályozást, mely a 35 éves korhatárhoz kötötte a beavatkozás engedélyezését. Az indok az, hogy a nagykorú állampolgárok közötti különbségtétel alkotmányellenes, sérti a 18 évesnél idősebbek önrendelkezési jogát. A kialakult korábbi orvosi gyakorlat szerint nem egyszerűen 35 év felett, hanem a legalább háromgyermekes anyák esetében került sor a beavatkozásra, ha amúgy is végeztek operációt, például vakbélműtétet.

Többször foglalkozott a kérdéssel az *Evangelikus Élet* is. A lényeg – és ezt kellene az egyháznak meg erőteljesebben képviselniük –, hogy a művi meddővé tétel azon beavatkozások közé tartozik, amelyek kizárólag egészségügyi indokból végezhetőek el. Ezt kell megjeleníteni a törvényben. Ezt kívánja az orvosi etika is, hiszen orvos a beavatkozást csak egészségügyi indok alapján végezheti el. Az új egészségügyi miniszter mintegy kompromisszumos javaslatát – engedélyezzék 26 éves kortól a beavatkozást – sajátosan mutatja a társadalom devianciára szociálizáltságának a mélységét.

Az önrendelkezési jog nem terjedhet ki az öncsonkításra és arra, hogy ennek elvégzésére szakember kényszeríthető legyen. A további súlyos érvekkel, így a nemzet érdekében, az alapvető emberi értékekkel – szerelem, szeretet, család, tisztesség – való szembesülés már társadalmunk bizonytalanságára, szolgálatunk erőtlenségére is figyelmeztet.

Egyháznak és társadalomnak egyaránt autonóm, felelős emberekre van szüksége. De ebben a kérdésben az önrendelkezési jog emlegetése félreértés. Erkölcsei megújulás nélkül gyenge hatékonyságú erőfeszítés minden megszorító intézkedés, és eredeti rendeltetésükkel ellentétes következményekhez vezetnek a mindenkit megillető emberi jogok.

■ FRENKL RÓBERT

ÉGTÁJOLÓ

▶ **Nem volt könnyű a döntés, hiszen már napok óta arra készültem, hogy ezen a héten lelkésszentelési ünnepünkhöz kapcsolódóan hivatalunk méltóságáról és keresztjéről írok az Égtájolóba. Azonban olyan – ahogy a szakmai zsargon mondja – hírértékű események kerültek látókörömbe, hogy meg kellett változtatnom eredeti elképzelésemet. Lehet, hogy később visszatérek az eredetileg tervezett témára, hacsak addig valamelyik püspök testvérem nem írja meg ebben a rovatban az azzal kapcsolatos gondolatait...**

Az első mai „témám”: *Pósfay György*. A napokban hallottam a hírt, hogy 85 éves lelkész testvérem most lett igazán nyugdíjas, hiszen június 4-én hivatalosan is elbúcsúztatták a genfi magyar gyülekezetben, ahol huszonöt éven át végzett szolgálatot. De ez csak a nagyon sokszínű, gazdag szolgálat utolsó szakasza volt! Azóta, hogy a fiatal – akkor éppen budapest-józsefvárosi – segédlelkész 1946-ban *Ordass Lajos* püspök küldte Svédországba ösztöndíjaként, a világban sokfelé szolgálta Jézus Krisztust. Amikor a

Lutheránus Világszövetség 1948-ban a svédországi Lundban megalakult, Ordass püspök ellen már megindult az államhatalom támadása, és nem kapott útlevelet. Ezért ezen a fontos eseményen a püspök megbízása alapján – *Vajta Vilmos*sal és *Leskó Bélával* együtt – *Pósfay György* képviselte egyházunkat.

1950-től az egyesült államokbeli Cleveland, majd 1952-től Dél-Amerika szolgálatának a színtere; Venezuelában a bevándorlók között dolgozik. Összegyűjti a magyarokat és a svédeket. 1971-től Genf következik: a latin-amerikai ügyek előadója lesz a világszövetségéknél. Genfi szolgálata idején alakul meg az argentinai, a braziliai és a venezuelai magyar gyülekezet. 1981, a genfi magyar protestáns lelkész nyugdíjba menetele óta pedig – először másokkal együtt, majd egyedül – gondozta a gyülekezetet. Istennek köszönjük meg *Pósfay György* szolgálatát. Isten őrizze meg őt szerettei és egyházunk körében – és amíg kegyelmesen élte, adjon neki testi egészséget és mindnyájunkat gazdagító lelki-szellemi frissességet!

Olvasóink már többször is olvashattak arról, hogy készülünk a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) zászlóbontó gyűlésére. Az előkészületek nagy tempóval, de nem mindig zavartalanul folynak. Vannak – már ahogy ez kis hazánkban oly gyakran megtörténik – bü-

Három hír

rokratikus nehézségek, és sajnos vannak egészen más jellegűek is. Ez utóbbiak közé tartozik, hogy a Szlovákiai Evangélikus Egyházzal nem zavartalan a viszonyunk. Mi úgy érezzük, hogy indokolatlan feszültségek, féltelmek terhelik kapcsolatunkat, amelyek kihatnak a határon túli magyar anyanyelvű hittestvéreink életére is. A Maek első gyűlésére készülve ezért külön is gondolunk rájuk. Azt reméljük, nem lesz akadályunk annak, hogy felszabadultan és zavartalan örömmel együtt legyenek velünk felvidéki testvéreink is.

Azért hoztam most szóba ezt a kérdést, mert az *Új Ember* katolikus hetilap első oldalán nagybetűs cím hirdeti: *Magyar-szlovák kiengesztelés*. A közelmúltban már több személyes találkozásunkkor is hallottam e rendkívül fontos eseményről *Erdő Péter* bíborostól, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnökétől. S most, amikor a hosszabb tudósítást is olvashatom, őszinte szívvel osztozom római katolikus testvéreink örömeiben. De azt sem tagadhatom, hogy a szívem mélyén szelíd szomorúsággal (és egy kis irigységgel) azt is hozzáteszem: és mi, szlovák és magyar evangélikusok, vajon mikor jutunk el a kölcsönös megbékéléshez? S újra a Maekra kell gondolnom. Lesz-e, lehet-e ez az alkalom a kiengesztelés felé vezető – olykor meglehetősen göröngyös – út egyik fontos stációjává?

Kérem testvéreim, imádkozzanak azért, hogy így legyen!

S a harmadik: a miniszterelnök és a négy történelmi felekezet vezetőinek találkozója. A tárgyalást előkészítő kommunikációba jó néhány homokszem került, és ez feszültséget okozott. Ugyanis senki nem kapott írásban meghívót, s az egyházi oldal nem katolikus tagjai csak a túloldalról kiválasztott *egycsatornás* hírforráson, a bíborosi titkárságon keresztül jutottak információhoz. *Bölcskei Gusztáv* református püspök mindannyiunk nevében szóval tette ezt. *Gyurcsány Ferenc* elnézést kért.

Ami magát a megbeszélést illeti, semmilyen túlzó jelzőt nem használhatunk. A három miniszter és egy államtitkár társaságában lévő miniszterelnök indított. Ismertette a kormányzat egyházpolitikai súlypontjait. Jelezte, hogy eljutottak hozzá azok a válaszok, amelyeket a – *Hiller István* minisztertől egy héttel korábban átvett – finanszírozási tervezetre az egyházak szakértői adtak (a miniszterelnökkel való megbeszélésen érdemben nem került elő az úgynevezett egyházfinanszírozás problémája). Bejelentette, hogy neves személyiségek részvételével a Vatikánnal kötött, jövőre tízéves szerződés működésképp áttekintésére bizottságot állít fel. Hangsúlyozta azt az álláspontját, hogy az egyháznak fontos szerepük van a társadalmi kérdések megoldásában. Jelezte továbbá azt is, hogy szükségesnek látja a

rendszeres konzultációt az egyházak vezetőivel. Végül ígéretet tett arra, hogy a költségvetésnek a rájuk vonatkozó számaikat a benyújtási határidő előtt egy hónappal megismerhetik az egyházak.

Természetesen az egyházak képviselői is szót kaptak. Én magam – mivel harmadikként nem akartam ismételni az előttem szólókat – csak két témát említettem. Az egyik az ingatlankártalanítás kérdése volt. Jeleztem azt az igényünket, hogy ütemesen folytatódjék a még hátralévő ügyek rendezése. A másik megjegyzésem a kisteleplülékek sorsára vonatkozott. Jó lenne, ha kormányzati lépések nem gyorsítanák fel a leépítési folyamatot – ezt akkor is fontos kiemelnem, ha a kormányzati tervekéről szóló legújabb hírek hallatán pusztán jámbor óhajnak tűnhet ez a javaslat.

Ha összegezni kellene benyomásaimat, csak annyit mondhatok: majd meglátjuk... A rendszeres konzultációra és a költségvetés adatainak ismertetésére vonatkozó ígéretet a korábbiakhoz képest változtatási szándékot jeleznek. Legkésőbb október elejére kiderül, hogy mi valósul meg a szándékokból, ígéretekből.

István János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Teher és gazdagság

Beszámoló egy harmincöt éves ökumenikus házasságról

► **Az e sorokat író házaspár tagjai különböző felekezethez tartoznak: Hanna igen aktív, hitű evangélikus családban nőtt fel, mely nem nélkülözte a magyar nemzeti elkötelezettséget; Zoltán római katolikus, és az ő családjában inkább a nemzeti, mint a vallási elkötelezettség dominált. Mindkét oldalon meghatározó volt a polgári, paraszti tisztesség.**

Esküvőnk mindkét felekezet templomában volt, egymás után. Vegyes házasságunkat adottságként kaptuk, de mivel azt első pillanattól kezdve Isten rendelkezésének tekintettük, ökumenikus házasságként akartuk megélni. Miért? Mert Jézus nem alapított egyházakat. A házasság a katolikusoknál szentség, az evangélikusoknál nem, de teológiai vita helyett javasoljuk ennek komoly, akár „szentségi” megélést, senkinek nem fog kárára válni.

Általánosságban el kell mondanunk, hogy vegyes házasság lenni nehéz; minden esetben jelentős többletterhet jelent. A főbb változatok:

a) Kereszténységét mindkét fél feladja az igazság és a béke jegyében, aminek az eredménye: kétoldali lelkiismeret-furdalás – előbb vagy utóbb –, de az ördög első perctől kezdve boldog.

b) Egyikük egyháza a másik házastársat kedvesen „bedarálja”. Ez főleg akkor fordul elő, ha a gyerekek egyneműek, vagy az első gyerek felekezetét követi a többi gyerek is. Az eredmény az, hogy az egyik fél folyamatosan szenved.

c) A házaspár megtartja és külön-külön gyakorolja vallását, pedig „lettek ketten egy testté”, ez pedig – mi legalábbis úgy gondoljuk – a templomba járásra is vonatkozik. Nem biztos, hogy ez házasság.

d) Megpróbálják közös életüket mindkét felekezeten belül megélni. Ez utóbbi az, amit mi első perctől kezdve próbáltunk, és úgy érezzük, hogy néhány évi erőfeszítés után sikerült is.

De térjünk vissza az alapkérdéshez. Ha együttélésünk valóban házasság Isten rendelkezése szerint, akkor tegyük fel magunknak a kérdést: mit akart Isten? Minket bántani, életünket nehezíteni, vagy általunk is gyógyítani azt a sebet, amelyet az egyházszakadás okozott?

Az egyház újraegyesítésének kérdésével elvileg mindenki egyetért, sőt egyre többen barátoknak is ezzel a gondolattal, de még senki sem tűzött ki rá határidőt. Mindenki elismeri, hogy fontos kérdés, de olyan sok az ellenérdekeltség, akiknek ez nagyon ráér. Gondoljunk csak arra, hogy hány egzisztencia köszönhető annak, hogy több egyházunk van. Akiknek nem ér rá, sőt igen sürgős, azok a vegyes házasságok, és tudniuk kell, hogy ha az ökumenizmust meg akarják élni, akkor

az nem lesz könnyű, mert még jó ideig ellenszélben kell vitorlázniuk.

Visszatérve a személyes kérdésekhez. Mindezeket indulásunkkor végiggondoltuk, abban a szilárd hitben, hogy minket az Isten egymásnak teremtett, ezért mi végül is a negyedik változat mellett döntöttünk; de a megvalósítás – főleg eleinte – egyáltalán nem ment könnyen. Ma már azt is elmondhatjuk, hogy döntésünket megéltük, és igen sokat kaptunk. Nem csak egymást, de minket „vegyesként” is elfogadó és befogadó lelkészeket, gyülekezeteket mindkét oldalon.

Házasságunkat Isten hat gyermekkel áldotta meg. Két lánnyal, akik evangélikusok, és négy fiúval, akik katolikusok. Első eredményként mi magunk sokkal jobban megismertük saját vallásunkat, mivel a másik sok mindent kérdezett. Akkor derült ki, hogy bizony abból, amit vallunk, sok mindent magunk sem tudunk. Minden gyermekünk – mint ahogy mi is – mindkét felekezet templomába járt, istentiszteletra és szentmisére, bibliára és hittanóra egyaránt. Mindkét felekezeten otthon voltak, ami természetesen az átlagosnál nagyobb elfoglaltságot – mindenkinek heti két-három alkalmat – jelentett.

Amikor már nagyobbak lettek, gyakran keveredtek vitába szélsőséges „hitvédőkkel”, akikből minden felekezethez, sajnos, bőven jutott. Végeredményként saját felekezetüket is sokkal jobban megismerték, mintha nem vegyes házasságba születtek volna, mivel a viták és összehasonlítások során rákényszerültek a gondolkodásra, a Biblia elmélyültebb felfogására és az egyházi előírások mélyebb átgondolására. Ma már, mint felnőtt emberek, a saját felekezetük többé-kevésbé aktív és az ökumenizmus iránt egyértelműen elkötelezett tagjaiként tevékenykednek.

A vegyes házasságot egyikük sem találta vonzósnak. Ők is úgy látják, hogy nehéz. Ezt mi is tudjuk, sőt tagadtuk, és bár jó szívvel megéltük, sőt megéljük még ma is, senkinek nem ajánljuk, de ha valakinek az életét Isten így rendezi, nyugodtan vágjon bele. Több lesz a gondja – de az öröme is. Csak egyet kell tisztázni, mint minden házasságnál: valóban ez Isten akarata?

És egy végső kérdés: mikor mondhatjuk, hogy a mi házasságunk nemcsak vegyes házasság, de ennek a talaján ökumenikus is? Talán akkor, ha nekem a másik egyház már legalább olyan fontos, mint a sajátom, sőt néha már fontosabb is.

Egyáltalán lehetséges-e ez, és ha igen, miért? Igen, ez lehetséges; azért, mert nekem a házastársam fontosabb, mint saját magam. Ez az, amit úgy hívnak, hogy ökumenikus házasság. Megkockáztatjuk: vegyes házasság nélkül van jó szándék, de nincs ökumenizmus.

■ UZONI HANNA – NÉMETHY ZOLTÁN

„Várva... testünk megváltására”

► **A címben idézett bibliai ige (Róm 8,23) különös hangsúllyal hangzott el július 9-én Békéscsabán, a nagytemplomi istentiszteleten. Részt vettek ugyanis rajta a telekerendési üdülőben vakációzó mozgáskorlátozott gyerekek és fiatalok, valamint azok a lelkes egyháztagok, a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) Bárka csoportjának tagjai, akik tolszék-embertársaik felügyeletét vállalták – többek között a békési megyeszékhelyre való utazásukat is segítették.**

Az igehirdető lelkész, Németh Mihály Pál apostol szavait úgy tolmácsolta, hogy a gyülekezet tagjai a bizonyára jól ismert, többször hallott és olvasott igére kicsit másképpen figyeljenek, újabb jelentésréteget fejtsenek le róla. Egészen mást jelenthet ugyanis a test megváltásának igérete az egészségesek és a fogyatékkal

élők számára – hangzott el. Az előbbieknél inkább a férfivá és nővé teremtettségük adódó vágyaiból és bűneikből vágyják, sóvárogják a szabadságot; míg az utóbbiaknak a mindennapi életvitelük is nehezebb a fogyatékoságuk miatt. Nekik a talpra állás, a járás – vagy a hallás, a látás – is a szabadságot jelentené.

De számukra is többlet, sokkal többet ígér az ige. Pál apostol azt írja (Róm 8,18), hogy „a jelen szenvedései nem hasonlíthatók ahhoz a dicsőséghez, amely láthatóvá lesz rajtunk”. Az örök életben nem lesz már fogyatékoság, nyomorúság és szenvedés, hanem a dicsőség Királyának fénye áradhat mindenre.

A békéscsabai templomba járóknak a legutóbbi istentiszteleten csak rá kellett nézniük a csillagos szellem élénken figyelő tolokocsisokra és meviszes barátokra, hogy érezzék, ez az üzenet nekik kézzel fogható, csontjukig hatoló örömhír. A többieknek szívfacsaró valami, ami Isten végtelen szeretetéhez vitt ismét közelebb.

■ SZEGFŰ KATALIN

Mindig lesz mit tanulnunk egymástól

Beszélgetés dr. Gerhard Pfeifferrel

► **A bajor és a magyar evangélikus egyház között meglévő, most már mintegy tizennégy évre visszatekintő együttműködés része az oktatási intézmények közötti kapcsolatok ápolása, illetve fejlesztése is. Bajor részről e területért felelős. Most annak apropóján beszélgettem vele, hogy a lelkiismeretesen végzett munka után nyugalomba vonul – búcsúztatására a békéscsabai pedagóguskonferencián került sor.**

– *Hogyan lett iskolaigazgatóból a bajor és a magyar evangélikus egyház oktatási kapcsolatainak koordinátorává?*

– Húsz esztendeig voltam a neuendettelsai Laurentius Gimnázium (Laurentius-Realschule) igazgatója – ennek az iskolának a fenntartója a Neuendettelsai Diakónia – ezután kerültem az evangélikus iskolai alapítványhoz. Ez egy nürnbergi székhelyű ernyőszerkezet, amely a bajor evangélikus fenntartású oktatási intézményeket – tehát az egyházi, evangélikus alapítványi, diakóniai iskolákat és kollégiumokat – fogja össze. A bajor–magyar iskolaiüggyel négy éve, 2002 óta foglalkozom.

– *Mi tartozik a napi feladatai közé?*

– Az evangélikus iskolai alapítvány itt, Németországban többek között tanárok, tanítók továbbképzésével és a minőségfejlesztés kérdésével foglalkozik. A magyar–bajor partneri viszony ápolása pedig konkrétan az iskolák közötti kapcsolatfelvétel, illetve kapcsolattartás megszervezését jelenti, továbbá az egyes intézmények igazgatóival, tanáraival és diákjaival való találkozást. Teen-dőim közé tartozik még ezenkívül a különféle rendezvények szervezése, illetve a Magyarországi Evangélikus Egyház Oktatási Osztálya munkájának figyelemmel kísérése, hogy ezáltal is tisztában legyek az oktatás területén zajló magyarországi eseményekkel.

– *Amikor a tanárokat említette, vélhetően elsősorban a német nyelvet oktatókra célozott.*

– Elsősorban természetesen a némettanárokról gondoltam, de ha valakinek nem ez a szakterülete, természetesen az sem kizáró ok. A nyelv – német vagy angol – ismeretere azonban mindenképpen szükség van mind a tanároknak, mind a diákok esetében. A tanulók egyébként általában csoportokban látogatnak el Magyarországra, illetve Németországba. Bár most akad egy örömdetes kivétel: a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium egyik

diákja egy teljes tanéven keresztül tanulhat egy bajor középiskolában.

– *Az e munkakörben eltöltött évek alatt számos tapasztalatot szerezhettek. Bőven lesz mit átadnia az utódjának...*

A SZERZŐ FELVÉTELE

– *Igyekszem őt segíteni, amiben csak tudom. Annál is inkább, mert hozzám hasonlóan ő sem csapatban, hanem egyedül fog dolgozni, így szüksége is lesz arra, hogy jól informált legyen.*

– *Külön köszönet illeti Önt egyebek mellett azért is, hogy nemcsak utódjának kíván segíteni, hanem a magyar evangélikus oktatás ügyével foglalkozók mindennapi munkáját is szívesen volna megkönnyíteni egy felméréssel. Mi volt ez pontosan?*

– Szerény kutatómunkám a „kivülálló”, azaz egy bajor tanárember vizsgálódásának eredményeit összegzi. Püspökök, iskolaigazgatók és pedagógusok véleményét kérdeztem arról, hogy szerintük mi tesz evangélikussá egy evangélikus iskolát. Ha úgy tetszik: mi jelent az, hogy egy oktatási intézmény evangélikus profilú? A beérkezett válaszokat összesítettem, kiértékeltem és az egyházi vezetők, valamint az intézmények rendelkezésére bocsátottam.

– *Munkája során egyébként miért éppen Magyarországra került előtérbe?*

– Hivatalos beosztásom szerint nemzetközi oktatásügyi megbízott vagyok, osztrák iskolákkal is foglalkozom. Az időm legnagyobb részét azonban a magyar iskolák ügyével való törődés teszi ki. Ennek az az oka, hogy a rendszerváltoztatás után hallottam arról, hogy Önöknél egyre több alap- és középfokú oktatási intézmény kerül ismét egyházi kézbe, ez kellett fel az érdeklődésem, illetve felettésem érdeklődés is. Adott volt egy nagyon jó példa is, Sabine Wiegmann lelkész női szolgálata, aki a bajor–magyar kapcsolatokat elsősorban az óvodák tekintetében építette ki, illetve erősítette.

– *Wiegmann lelkész nő sokat járt Magyarországon, és a nyelvet is jól beszélte, csakúgy, mint Ön.*

– A munkámmal járt, hogy igyekezzem minél alaposabban megismerni mind az itt élő embereket, mind a nyelvet. Havonta általában egy hetet töltök itt, szinte minden magyar evangélikus iskolát és igazgatót jól ismerek már. Igyekszem mindent megtenni azért, hogy minden magyar evangélikus iskolának megfelelő testvérintézményt találjak.

– *Milyen szempontok vezetik a keresés során?*

– Természetesen minél több a közös vonás két intézmény között, annál jobb. Jól ismerem a német, ezen belül is a bajor oktatási rendszert, az iskolákat – és most már a magyar evangélikus iskolákat is –, így nem olyan nehéz a kapcsolatfelvételt ösztönözni. Emellett magától értőden szükség van – a mindkét fél részéről jelentkező – érdeklődésre és nyitottságra is.

– *Itt-ott néha hallhatók voltak olyan – fogalmazzunk finoman – negatív megnyilatkozások is, melyek szerint természetes, hogy a magyar fél nyitott, hiszen neki ebben a kapcsolatban nem nagyon van mit adnia...*

– Ezzel már csak azért sem értek egyet, mert én is átvettem egy remek magyar ötletet, nevezetesen az evangélikus gimnáziumok országos találkozójának (EGOT) az ötletét. Nálunk sem össznémet, sem bajor viszonylatban nem volt ilyen. A magyar példán felbuzdulva 2005-ben Uffenheimben tartottuk meg a bajor evangélikus iskolák találkozóját, amelyen magyar vendégek is részt vettek – nyugodtan mondhatom, hogy nagy sikerrel. 2006 októberében ismét a bajor evangélikus iskolák diákjai fognak találkozni Nürnbergben. 2007-ben pedig még egy olyan összejövetelt tervezzük, amely ugyancsak „magyar import”: a protestáns iskolák napját szeretnénk megszervezni azzal a céllal, hogy az evangélikus oktatási intézmények tanárai találkozhassanak egymással. Ennek Augsburg lesz a helyszíne.

– *Úgy tudom, van most egy közös bajor–magyar projekt is.*

– A neuendettelsai Laurentius Reáliskola, valamint a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ együtt dolgozik egy, az Európai Unió által finanszírozott elképzelés, az úgynevezett Comenius-projekt megvalósításán. Hiszem, hogy nem ez lesz az utolsó együttesen kivitelezett terv, és a bajor–magyar kapcsolat az iskolaiügy területén az elmúlt évekhez hasonlóan a jövőben is virágozni fog. Én nyugdíjasként is mindent megteszek azért, hogy így legyen...

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Felújították a győri zsinagógát

Megújult a győri zsinagóga, a több mint százéves műemlék épület a nagy értékű Vasilescu-gyűjteménynek ad otthont – mondta Eredics Imre alpolgármester a június 22-i helyszíni sajtótájékoztatón. – Kulturális célokat szolgál, zenei és képzőművészeti programoknak ad helyet a továbbiakban az impozáns épületegyüttes – közölte a politikus.

Az önkormányzati tulajdonban lévő, eredetileg 1870-ben felavatott műemlék felújítására 450 millió forintos címzett támogatást nyert a város. A rekonstrukció költsége meghaladta a 471 millió forintot; ebből az összegből valamivel több mint 21 millió forint hárult Győrről.

A munkálatok során az eredeti állapotnak megfelelően alakították ki a földszinti, nyolcszög alakú, egykori szakrális teret. A falak festését a műemléki falkutatás során fellelt motívumok felhasználásával végezték el. A kétszintes karzatos belső tér padlófűtést kapott. A 22 méter magas kupolát egy régi fotó alapján rekonstruálták; 517 aranycsillaghoz 1800 lap aranyat használtak fel.

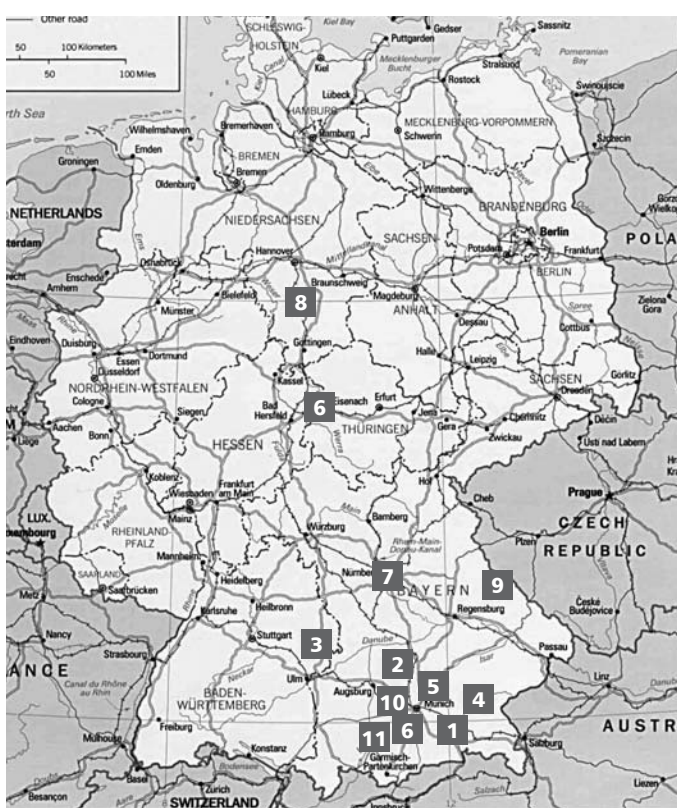
► MTI

FOTO: MENYES MARCELL

Testvérgyülekezetek Németországban

► Nyár közeledtével sokan felteszik maguknak – és családjuknak – a kérdést: hol töltsük a szabadságot? Hála Istennek, sok evangélikus családban ez nem okoz nagy fejtörést, hiszen a testvérgyülekezeti kapcsolatoknak köszönhetően szinte adódik a célállomás. Szerkesztőségünk megkért néhány magyarországi gyülekezetet – a teljesség igénye nélkül –, hogy röviden mutassa be a német- vagy finnországi testvérgyülekezethez fűződő kapcsolatát. Mivel sok helyen akár több évtizedes múltra is visszatekintenek ezek a barátságok, a felkérő levélben – hogy megkönnyítsük a dolgot – három támpontot is megadtunk: mikor, illetve hogyan jött létre, miként vált szorosabbá az ismeretség; illetőleg: a kapcsolatok ápolása során szerzett sok élmény közül van-e olyan, amely kiemelkedik a többi közül. A beérkezett anyagokat rövidített formában közöljük – teljes terjedelmükben ugyanis nem négy, hanem akár nyolc újságdalt is megtöltöttek volna –, ám reményeink szerint az alább olvasható összeállítás is jól mutatja: a nyelvi akadályok és a távolság nem gátolják a Jézus Krisztusba vetett hit közös megélését és a sokszor életre szóló barátságok kialakulását.

Dunaújváros–Aschau-Bernau 1

Testvér-gyülekezeti kapcsolatunk 1993 óta létezik, és igen sajátosan kezdődött. Egyházközségünkben a konfirmációs fölkészítéshez tartozott a csoport külföldi utazása is, abban az évben az egyik csoport Münchenbe indult. Bajor földön, első pihenőhelyükön az au-

rektól – a helyi lutheránus gyülekezet után érdeklődve – megkapták a lelkes nevét és telefonszámát. Rövid idő múlva *Sinn* lelkes „mentőangyalként” érkezett, és elszállította a konfirmándusokat Münchenbe, a két felnőttnek pedig éjszakai szállást nyújtott.

tóvezetők épp megállapították, hogy az egyik autó hűtője erősen ereszt a vizet, amikor egy rendőrautó fékezett mellettük. A rendőri közölték, hogy a másik kocsinak röviddel azelőtt lejárt a műszaki vizsgálata, ezért nem mehet tovább, hanem bekísérik a legközelebbi település (Bernau) első benzinkútjához, ahol leveszik a rendszámát. Itt segítőkész embe-

Aschau-Bernau és Dunaújváros-Kisapostag lutheránusai között tehát nem hivatalos egyházi irányítás és szervezés, hanem az élet adta helyzet által születhetett meg egy nem is remélt és a mai napig tartó testvércapcsolat; és a többszörös, kölcsönös látogatás révén azóta is erősíthetjük egymást.

■ REISCH GYÖRGY

Budahegyvidék–Schrobenhausen 2

1989-ben az Aktion Silbermöwe (Ezüstsírály Akció – Keresztények Európáért) mozgalom keretében három ezer magyarországi keresztényt – köztük mintegy háromszáz evangélikust – láttak vendégül bajorországi gyülekezetek. A budavári, budahegyvidéki és szentendrei híveket a schrobenhauseni gyülekezet fogadta. Ekkor kezdődtek meg a kapcsolatok a három magyar gyülekezettel, amelyből végül is a két, közel

azonos nagyságú schrobenhauseni és budahegyvidéki gyülekezet kapcsolata maradt meg.

Az első évek egymás megismerésével és a magyar félnek jutató támogatással teltek, azóta gyülekezeteink kapcsolata folytonosan fejlődik és mélyül. Új templomunk alapköveteléseinek és bizakodtak bajor testvéreink, de lehetőségükhöz mérten támogatták is a templom mielőbbi megépülését. Természetesen gyülekezetünk új otthonának kulcsait is a külföldi testvérek jelenlétében vehettük át, s orgonánk felszentelésénél is jelen voltak a

testvér-gyülekezetek képviselői, akik közül néhányan tiszteletbeli presbitereink közé tartoznak.

Ma már a kapcsolatok nem merülnek ki a szerencsésebb sorúsú testvérek nyújtotta támogatásban, hanem kapcsolatunk minden tekintetben egyenrangú: ők is szívesen veszik tanácsainkat, érdeklődnek gyülekezetépítési, valamint a gyülekezeti központunk működtetése során szerzett tapasztalataink iránt, ezen-

kívül mi is nyújthatunk anyagi segítséget a testvérgyülekezetben zajló építkezéshez.

Énekkarunk számos alkalommal szerepelt Bajorországban. Bajor testvéreinkkel közösen kétszer is részt vehettünk a németországi Kirchentag (egyházi napok) rendezvényein. Konfirmándusaink évente felváltva találkoznak Schrobenhausenben, illetve Budapesten. Az elmúlt években kétszer rendeztünk közös presbiteri konferenciát teológiai és gyakorlati gyülekezet-építési kérdésekről Budapesten, illetve Schrobenhausenben.

■ MIHÁLYI ZOLTÁN

Tatabánya–Aalen 3

Tatabánya és a Baden-Württembergben lévő Aalen 1990-ben létesített partnervárosi kapcsolatot egymással. Először a sport területén, aztán egyházi vonalon közeledtek egymáshoz. Egy evangélikus-református csapat 1991-ben tett látogatást Aalenben az a szándékkal, hogy a gyülekezetek között is megvalósuljon a testvéri kapcsolat. Mivel az aaleni gyülekezet – elsősorban *Helmut Stroh* lelkes – támogatta a kezdeményezést, gyorsan követték egymást az események. Aaleni egyházi küldöttség látogatott

Tatabányára, majd tatabányaiak utaztak Aalenbe.

Ha az évek során csökkent is a kezdeti lelkesedés, és ritkábbá váltak a kölcsönös gyülekezeti kirándulások, a kapcsolat a mai napig megmaradt. Hol az aaleni énekkar jött Tatabányára, hol *Stroh*, illetve *Labossa Lajos* lelkes tett látogatást a partnergyülekezetben. Minden évben lehetőségünk van arra is, hogy részt vegyünk Aalenben a novemberbenként megrendezett *Gustav Adolf* segélyszolgálati rendezvényen.

■ IFJ. BÁNSZKY PÁL

Budapest-Fasor–Trostberg 4

A kapcsolat egy kettős kereszteléssel kezdődött tizenöt évvel ezelőtt. A keresztelők Trostberg-Pallingból jöttek, a keresztelendő tizenéves magyar testvérpár szüleinek régi barátaiént. Az alkalom utáni baráti beszélgetés során vetődött fel a testvércapcsolat létesítésének gondolata.

Két évvel később – miután mindkét presbitérium igent mondott – megvalósult az első látogatás: a trostbergi *Christus-Kirche* énekara adott templomi hangversenyt a fasori templomban, és lelkesük prédikált vasárnapi istentiszteletünkön. Legközelebb már mi látogattunk tífós csoporttal hozzájuk, és szeretet-

teljes fogadtatásban részesültünk mind a gyülekezetben, a város polgármesterénél, mind a szállást adó családnál. Azóta évenként felváltva látogatjuk egymást, egy-egy hosszú hétvégén gyülekezeti alkalmak, kirándulások színesítik kapcsolatunkat.

A sok emlékezetes élmény közül kiemelhetjük a tízéves évfordulón rendezett fénykép- és plakátkiállítást. Felejthetetlenek a közös kirándulások is hazánkban, illetve Németországban. Reméljük, hogy ez a kedves, barátságos és tapasztalatcserén alapuló kapcsolat a jövőben is folytatódik.

■ SZIRMAI ZOLTÁN

Bonyhád–Erding 5

A bonyhádi evangélikus gyülekezet 1996 óta áll partnerkapcsolatban a bajorországi Erding evangélikus közösségével. Az erdingiek voltak a kezdeményezők. Eredetileg nem volt határozott elképzelésük a kiválasztandó magyarországi gyülekezetet illetően, mivel azonban az erdingi gyülekezeti tagok között vannak Magyarországról, illetve éppen Bonyhádról kitelepítettek

A barátsági szerződés aláírására Erdingbe utazott bonyhádiak között számos fiatal is volt, akiknek a jelenléte döntő lökést adott az akkor éppen „halódó” erdingi ifjúsági munka újraindításához, a megújuló ifjúsági élet pedig természetesen visszahatótt a frissen szerveződő bonyhádi ifjúsági körre is.

A szenior testvérek cserélő látogatásai mellett a két ifjúság tartja igazán szorosan a kapcsolatot.

is, végül Bonyhádot kérték partnerül. Az akkori erdingi presbitérium úgy látta jónak, ha a partnerkapcsolat a magyar és a bajor egyház között kötöttet együttműködés keretein belül, annak részeként működik.

Az első években Bonyhád a templomtatarozás terheivel küszködött; hogy könnyebben bírkózzunk meg velük, ahhoz lényeges segítséget kaptunk a testvérgyülekezettől és akkori lelkesétől, az ókéri (Vajdaság) születésű *Friedrich Falkensteintől*.

Ennek keretében a bonyhádiak általában húsvét körül utaznak Németországba, az erdingiek pedig a nyári szünidőben jönnek Magyarországra. Idén azonban változtattunk az eddigi „menetrenden”: húsvétkor látogattunk hozzánk a német fiatalok, így próbára tehetjük ügyességüket a tojásfestésben, és a locsolkodás hangulatába is „belekóstolhatunk”. A két ifjúság 2005 húsvétján saját, úgynevezett barátsági szerződést is kötött egymással.

■ KRÄHLING DÁNIEL

Testvérgyülekezetek Németországban

Kiskőrös–Eisenach és Weilheim 6

A kiskőrösi gyülekezet első német testvér-gyülekezeti kapcsolatát Árpád-házi Szent Erzsébetnek, a híres magyar királylányak és szentnek köszönheti. E sorok írója 1981-ben még segédlelkészként vett részt Eisenachban, a Tübingi Evangélikus Egyház püspöki székhelyén egy konferencián, amelyet Szent Erzsébet halálának 750. évfordulója alkalmából rendeztek. A látogatásból ismeretség, az ismeret-ségből máig tartó barátság, a barátságból pedig kapcsolat lett a két gyülekezet között.

Hol mi mentünk az énekkarral Eisenachba, és jártuk végig a Luther-helyeket, hol ők jöttek hozzánk. Máig él bennünk az emlék, amint a '80-as évek vége felé egy nyári estén bepöfögött a Trabantokból, Wartburgokból és egy Barkasból álló konvoj Kiskőrösre, benne az eisenachi fúvószenekar tagjaival. Soha nem fogom elfelejteni a német egyesülés éjszakáját sem, amikor a te-

lefonvonal két végén sírtunk együtt, és ittunk – ott sört, itt bort – egymás egészségére.

A kapcsolat ma is él, persze a történelmi változások kicsit átalakították. De, ha Isten éltet, jövőre együtt emlékezünk Eisenachban Árpád-házi Szent Erzsébet születésének 800. évfordulójára (1207-ben született Sárospatakon az Eisenachba férjhez adott királylány), és Kiskőrösön újra vendégül láthatjuk a tübingi fúvósokat, akik feltehetőleg már egy modern busszal érkeznek majd hozzánk.

A bajor–magyar testvéregyházi kapcsolatok révén is gazdagodtunk új ismeretséggel: a München és az Alpok közt fekvő Weilheim városában élő gyülekezet egyházzenei vezetője keresett meg minket; az ottani Apostol gyülekezet vegyes kara és a mi gyülekezeti vegyes karunk, illetve a Gospel Sasok között máig élő a kapcsolat.

■ LUPTÁK GYÖRGY

Budavár–Nürnberg 7

Találkozás Magyarországgal címmel rendeztek ökumenikus napokat 1983-ban Nürnbergben. A gyülekezet vendégeként dr. Nagy Gyula püspök prédikált a Sankt Sebald-templomban, ez volt az első találkozás a budavári püspöki székhely és a nürnbergiek között. Később a két gyülekezet lelkésze, D. Szabik Imre és Eberhard Bibelriether személyes jó barátságba kerülve egymással azon fáradozott, hogy a kapcsolat kiszélesedjen, kiterjedjen a gyülekezetek vezetőségeire és tagjaira is. 1991-ben látogatott először egy ifjúsági csoportunk a St. Sebald gyülekezetbe – budavári templomban azóta minden évben megtartott húsvét hajnali feltámadási istentisztelet ötlete, liturgiája is ennek a találkozásnak az eredménye.

1992-ben hivatalosan is testvér-gyülekezeti kapcsolatra lépett a két gyülekezet. Szabik Imre püspökké választása és Eberhard Bibelriether nyugdíjba menetele után új szakasz kezdődött, a kapcsolat folytatásának jeleként az új

Sankt Sebald-i első lelkész, Gerhard Schorr iktatásán a sorok írója is hivatalosan részt vett a budavári egyházközség részéről.

Jelentős lépés volt, amikor egy vezetőségi találkozón 2002-ben Budapesten, majd 2003-ban Nürnbergben a két gyülekezet testvérgyülekezeti kapcsolatáért felelős megfogalmazták és rögzítették a kapcsolat céljait. Ezek szerint törekszünk a lelki testvériségre; ennek részeként istentiszteleteinken rendszeresen imádkozunk egymásért. Az ifjúsági kapcsolatokat a konfirmandus korosztálynak is megszervezzük. Tovább ápoljuk az idősebb fiatalok jól működő találkozásait. A gyülekezetek felnőtt rétegében nemcsak a vezetők, hanem a bibliaórák, az énekkarok, a gyülekezetek életében aktív, szolgálatot végzők között is szorgalmazzuk egymás megismerését.

Földrajzilag nyolcszáz kilométernyi távolságra élünk egymástól – de a szívünk közel van egymáshoz.

■ BALICZA IVÁN

Lébény–Alfeld 8

1993 nyarán, a neundettelsai Pastorkolleg egyik kurzusa kapcsán ismerkedtem meg az alföldi gyülekezet lelkészeivel. A nagyon szép hagyományokkal rendelkező, ugyanakkor modern és mozgalmas életű alföldi gyülekezet presbitériuma éppen partnerkapcsolatot szeretett volna létrehozni egy magyar gyülekezetrel.

Meghívásuknak eleget téve 1994 nyarán 620 kilométert tettünk meg, amíg eljutottunk a Duna és a Rajna vízválasztójának pont a túloldalán fekvő helyszínre. A német testvérek először 1995-ben, templomunk felszentelésének kétszázadik évfordulóján látogattak meg bennünket. Kétnyelvű istentisztelet és közös úrvacsora tette feledhetlenné az alkalmat.

Az évek során többször is meglátogattuk egymást. Ezek közül a legemlékezetesebb alkalom 2004-ben Lébényben volt, amikor a partnerség 10. évfordulója alkalmából egy autóbusznyi küldöttség érkezett hozzánk Alfeldeből. Az ünnepi istentisztelet díszvacsora követte, amelyen az alföldi fúvószenekar adott

koncertet. A találkozót másnap egy dunántúli kirándulás, majd egy balatoni nyaralás követte.

Mi legutóbb 2005-ben vendégeskedtünk náluk, amikor is Helmut Gerstner lelkésznek – aki nagyon sokat tett azért, hogy ez a partnerség valódi tartalommal legyen megtöltve – egy festményt vittünk ajándékba, amelyet ő maga választhatott ki a festőművész alkotásai közül.

Az elmúlt évek alatt az alföldi gyülekezet nemcsak lelki dolgokkal ajándékozott meg minket, hanem komoly anyagi segítséget is nyújtott nekünk, többek között akkor, amikor az új lébényi parókiát építettük. Az elmúlt évek bebizonyították, hogy a partnerségünk jól működik, mert a gyülekezet vezetői és tagjai egyformán fontosnak tartják. Mindezt elsősorban Istennek adunk hálát, aki keleten és nyugaton arra indítja a testvéri szívemet, hogy keressék az egymással való kapcsolatot, segítsék egymást, és adják át hitbeli tapasztalataikat. Úgy érzem, hogy mindannyian sokat gazdagodtunk az elmúlt évek során.

■ KOHÁRY FERENC

Várpalota–Cham 9

A bajorországi Cham város evangélikus gyülekezetével való kapcsolatunk az 1990-es évek végén kezdődött. A találkozást a zenének köszönhetjük: akkori lelkészünk, Pintér Mihály találkozott Willi Schramm-mal, aki a cham-i evangélikus gyülekezet fúvószenekarát vezette és vezeti.

A várpalotai lelkészváltás a kapcsolatban nem okozott törést, német testvérgyülekezetünkkel Tóth Attila is hamar megtalálta a hangot. A partneri viszony kezdetben egyoldalú volt: a bajor fél jött hozzánk évente látogatni, olyankor koncertet adtak templomunkban, majd közreműködtek a vasárnapi istentiszteleten. Egy al-

kalommal fúvós hangszereket is hoztak ajándékba, hogy mi is kezdjünk el zenélni – ezeket a zeneiskolában is tanuló gyerekek kapták meg.

Jelenleg az egyik évben a német vendégek jönnek hozzánk, a következőben mi viszonzzuk a látogatást. Idén szeptember végére várjuk őket. A programban két előadás szerepel, egy Pétfürdőn, egy pedig Várpalotán. Számos kiránduláson – például Pannonhalmán, Zircen, Székesfehérvárott, Veszprémben – vettünk részt együtt, de a legnagyobb élményként mégsem ezeket, hanem a közös zenéléseket nevezném meg.

■ LÁNG GÉZA

Balatonfüred–Germering 10

Balatonfüred városa 1989-ben testvérvárosi kapcsolatot létesített a németországi Germeringgel. A balatonfüredi evangélikus gyülekezetet 1992-ben kereste fel a kapcsolatfelvétel céljából a germeringi Dietrich Bonhoeffer gyülekezet képviselőiben Harald Kux és Uli Seegenschmiedt lelkész.

Az évenkénti látogatások során sok közös élményben van, volt része a két gyülekezetnek. Voltak tematikus látogatások is, mint például Az ifjúság helyzete Magyarországon az óvodától az egyetemig vagy a Filiák megismerése – 8 templom Dörgicsétől Badacsonytomajig című. Nem maradhatott el

Riczinger József lelkész és a gyülekezet örömmel fogadta a lehetőséget. 1993-ban kölcsönösen meglátogatták egymást a füredi és a germeringiek, azóta pedig évente találkoznak. Ilyenkor a partnerségünk jól működik, mert a gyülekezet vezetői és tagjai egyformán fontosnak tartják. Mindezt elsősorban Istennek adunk hálát, aki keleten és nyugaton arra indítja a testvéri szívemet, hogy keressék az egymással való kapcsolatot, segítsék egymást, és adják át hitbeli tapasztalataikat. Úgy érzem, hogy mindannyian sokat gazdagodtunk az elmúlt évek során.

egymás konyhaművészetének a megismerése sem; emlékezetek maradnak a balatoni pincelátogatások.

Amire szívesen emlékszünk? A sok élmény mellett a legemlékezetesebb az Augsburgban tett látogatás, amelynek során Luther nyomában jártunk. Megnéztük a dómot, a Szent Anna-templomot, a Fuggerek utcáját. A testvér-gyülekezeti kapcsolat legfontosabb célja mégis az, hogy egymás hite által megerősödjék egymás hitében.

■ VARGÁNÉ JANECSKÓ JÚLIA

Szombathely–Kaufbeuren 11

A Szombathely és Kaufbeuren közötti testvérvárosi kapcsolat keretein belül négy éve építgünk barátságunkat a német gyülekezetrel.

Először 2002-ben, a tízéves bajor–magyar jubileumon találkoztunk kaufbeureni testvéreinkkel Schrobenuháusenben, majd négy-hat fős csoportok látogatása következett.

Az utóbbi két évben felgyorsultak és még tartalmasabbá váltak az események. 2004 decem-

berben a kaufbeureni evangélikus Szentháromság-templom felszentelésének négyszázadik évfordulója alkalmából tartott jubileumi ünnepségre kaptunk meghívást; azzal, hogy részt veszünk egymás ünnepein, összetartozásunkat demonstráljuk.

2005 virágvasárnapján tizenhét fős delegációt láttunk vendégül. Ez az alkalom azért volt kiemelkedő jelentőségű, mert csak a sok személyes ismeretség révén lehet elmélyíteni, megszilárdítani a kapcsolatokat.

2005 szeptemberében a testvércapcsolati szerződés aláírásával koronáztuk meg a folyamatot. A visszajelzések szerint egyre nagyobb érdeklődésre számíthatunk német testvéreink részéről – idén összességében például egy kö-

rülbelül ötvenfős kórus fog meglátogatni bennünket. Terveink között szerepel egy augusztusi közös balatoni ifjúsági táborozás is, amelyen tíz-tizenkét német fiatal és ugyanennyi magyar evangélikus tölthet el egy hetet.

■ CSISZÁRNÉ BAKÓ KATALIN

Testvérgyülekezetek Finnországban

Bakonycsernye–Nivala és Valkeala 3

Amikor 1998 nyarán a bakonycsernyei gyülekezet leendő lelkészeként a presbitériummal folytatott beszélgetésen – miután jól kifaggattak terveimről – a gyülekezet vezetőségét arról kérdeztem, mi az, amire büszkék, így hangzott a válasz: a szépen felújított templomra és a finn–magyar testvér-gyülekezeti kapcsolatokra.

A kapcsolatfelvétel – amely Zászkalczky Péter akkori bakonycsernyei és Martti Viljanen nivalai igazgató lelkész nevéhez köthető – 1989-ben volt. A partnerkapcsolat Bence Imre lelkészsége idején erősödött meg.

A nivalai, illetve valkealai együttműködés gyümölcse a

finn–magyar ifjúság közös táborozása, a cserediákprogram. A közelmúlt újdonsága – 2004-től kezdve – az Ylivieskai Népfőiskola hallgatóinak látogatása; ők az ifjúsági és gyermekmunka tanulmányozására érkeznek hozzánk.

Legszébb személyes élményem a 2003. évi valkealai látogatásához kapcsolódik, amikor egy kellemes hangulatú *seuraton* vehettünk részt. Ezen a kerti partit és esti áhítatot ötvöző, sajátos finn gyülekezeti alkalmon átélhettük, milyen az, amikor a vendégek az énekek és a biznyságtételek után szabad tűznél sütik a finn makkarát (szójás kolbász) és a palacsintát.

■ SZARKA ISTVÁN

Csepel–Helsinki-Alppila 5

Egy hit, két nyelv, három ország, négy gyülekezet és sok-sok szeretet – röviden így lehetne összegezni a csepeli egyházközség testvér-gyülekezeti kapcsolatait.

A csepeliek sokéves vágya teljesült, amikor 1986-ban a nászúton lévő Olli Laine, Helsinki-Alppila evangélikus gyülekezet-

nem rendelkező településének egyesült gyülekezetével is szélesedett a testvér-gyülekezeti kapcsolat.

A barcasági, csángó Bácsfaluvál 1987 óta – szigorúan titokban – létező szövetséget az 1989 telén bekövetkezett romániai változások után, 1990-ben legalizálták.

nek külkapcsolatokkal megbízott lelkésze együttműködést kezdeményezett Mezősi György lelkésznel. A csepeliek találkoztak Alppila mai igazgató lelkészével, Heikki Ahonennel is, és megállapodtak a következő évi látogatás részleteiben. Így került sor a csepeliek első finn útjára 1987-ben, ekkor Közép-Finnország több kicsi, templommal

A találkozókat ezután évente, Csepel, Finnország, Bácsfaluvál sorrendben tartották.

Kedves emlékeket idéznek az „öregek”: milyen megható volt, amikor ki-ki vendéglátójával vehetett úrvacsorát, és amikor augusztus 20-án nemzeti szalaggal átkötött magyar kenyér díszítette az oltárt Juankoski templomában.

■ KOVÁCS ILDIKÓ

Nyíregyháza–Kajaani 1

A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközségnek a kajaani evangélikus gyülekezet a testvérgyülekezete. Kajaani Nyíregyháza testvérvárosa, először a városvezetők körében alakult ki a kapcsolat a '90-es évek elején. Az evangélikus közösségek együttműködése 2001-ben kezdődött egy testvér-gyülekezeti egyezmény aláírásával, akkor egy nagy delegáció ment Kajaaniba. Egy évvel később Nyíregyházán láttuk ven-

dégül finn testvéreinket. 2003-ban gyülekezetünk kétszázötven éves jubileumára érkeztek ismét finn vendégek. 2004 májusában egy kajaani ifjúsági találkozón vehettünk részt gyülekezetünk fiataljaival, 2005 júniusában pedig finn fiatalok látogattak el hozzánk. A jövőben is fontosnak tartjuk a kapcsolat elmélyítését az ifjúsági és a gyermekmunka területén.

■ LABOSSA PÉTER MIHÁLY

Csömör–Loviisa 2

Finn testvér-gyülekezeti kapcsolatunk az 1981-es iisalmi finn–magyar–észti lelkészkonferencián kezdődött. A konferencia végzetével a lelkészek különböző gyülekezetekhez látogattak el; engem Veli-Matti Hynninen loviisai lelkész látott vendégül. Így kezdődött az a ma negyedszázados kapcsolat, melynek köszönhetően kétvétenként rendszeresen meglátogatják egymást a loviisai és a csömöri gyülekezeti csoportok.

ség fűződik ehhez a huszonöt esztendőhöz. Felejthetetlenek a repülőterei találkozások, búcsúzkodások; öröm, hogy gyülekezetünk több fiatalja is beszél finnül, vagy tanulja a nyelvet.

Visszatekintve az elmúlt évekre, boldogan idézem fel újra meg újra a seuratonk semmihez se hasonlítható hangulatát, a Sion-énekek dallamát, a kőből-fából épített modern finn templomok látványát, a fehér éjszakákat, a

A finn és magyar családok között mára olyan szoros barátságok és kapcsolatok szövődtek, hogy a családok esküvőre, konfirmációra, születésnapokra, gyülekezeti alkalmakra is ellátogatnak egymáshoz, így megszámlálhatatlanul sok élmény és szép-

természet szépségét. Ezek mind Isten ajándékait jelentették gyülekezetünk számára. Finn testvéreinkkel összekapcsol bennünket az a közös krisztusi alap is, amely által csakugyan egymás testvérei lehetünk.

■ SOLYMÁR PÉTER

Kőszeg–Hirvensalmi és Mikkeli 4

A kőszegi evangélikus gyülekezetnek korábban inkább német és osztrák kapcsolatai voltak; a finnnek két évvel ezelőtt kerültek közelebbi ismeretségbe. Idekerülésünkkor vettük fel a kapcsolatot az akkor még Hirvensalmiban szolgáló lelkész barátunkkal, Pekka Huokunával, aki 2005 tavaszán egy gyülekezeti munkásokból álló csoporttal járt Kőszegen.

Az idei évtől Huokuna új szolgálati helyre került, ő lett Mikkeli kertvárosi gyülekezetének vezető lelkésze. Mivel Mikkeli testvérvárosa és a dómtemplom gyülekezetének testvérgyülekezete Békéscsaba, attól tartottunk, hogy

hivatalos testvér-gyülekezeti kapcsolat felvételére nincs különösebb esélyünk. A finn gyülekezet vezetősége mégis kezdeményezte ezt, mondván, Mikkeli elég nagy város, és két önálló gyülekezetéről van szó, így nem jelenthet gondot Magyarország két egymástól igen távoli városával, illetve gyülekezetével kapcsolatot tartani.

A mikkeli kertvárosi gyülekezet képviselőivel szeptember 30-án, új gyülekezeti házunk szentelésekor találkozhatunk majd először. Ezt megelőzően augusztusban gyülekezetünk kórusával egy finnországi körúton veszünk részt, amelyre a hirvensalmiak hívtak meg bennünket, de természetesen Mikkeli-ben is szolgálunk és vendégeskedünk majd.

Eddigi legemlékezetesebb élményünk az Exit együttes 2004 nyarán adott koncertje, akik fantasztikus hangulatot hoztak a kőszegi templom falai közé. Most július 26-án ugyanitt a Jakananda gospelkórus koncertjére kerül sor; reméljük, hogy az előzőhöz hasonlóan áldásos együttműködés lesz majd részünk.

■ BARANYAY CSABA

Aszód–Helsinki 6

A helsinki dómtemplomi gyülekezet tanácsa 1987-ben hozott döntést arról, hogy testvér-gyülekezeti kapcsolatot létesítenek egy Budapesthez közel élő, de nem városi gyülekezettel. Egy Magyarországra utazó fiatal házaspár kapta a „felderítés” feladatát. Nekik megtetszett Aszód, és a helsinki egyháztanács tetszését is elnyerte, így sor kerülhetett a kapcsolatfelvétellel. Attól kezdődően jelentősebb gyülekezeti ünnepeiken jelen volt az aszódi lel-

tekinjtük, mintegy kétszázán utaztak ki; közöttük legalább száznegyven-százötven fiatal – a felnőttek csak kísérők voltak. Konfirmandustáborban vettek részt a finn gyülekezet táborhelyén, Enä-Seppäben. A legemlékezetesebb az a tábor volt, amelyben angol, magyar és finn fiatalok együtt vettek részt. A felnőttcsoportnak a tallinni út, az ottani testvérgyülekezet meglátogatása jelentette az újdonságot.

Ma is élő kapcsolat ez, amely

kész házaspár, és az ünnepi liturgiában is beosztást kapott a magyar lelkész.

Ez a testvéri kapcsolat elsősorban a fiataloknak adott alkalmat világlátásra és hasonló ifjakkal való találkozásra. Ha a számokat

mélyebb gyökerű, mint a személyes ismeretség. A helsinki dómtemplomban és a hozzá tartozó templomokban megszokott lett a magyar szó, a magyar nyelvű igehirdetés, a magyar ének.

■ DETRE JÁNOS

Testvérgyülekezetek Finnországban

Orosháza–Tampere–Härmälä 7

Az orosházi egyházközségnek már 1935-ben volt finn vendége az akkor ösztöndíjjal hazánkban tanuló Jouko Karanko személyében. Gyülekezetünk finnországi ösztöndíjasa néhai Csepregi Béla lelkész volt.

A testvér-gyülekezeti kapcsolat megteremtésében meghatározó szerepet játszott Benkő István lelkész, aki az 1936–1937-es tanévet töltötte Finnországban. Hazatérése után sem szakadtak meg baráti kapcsolatai, ennek köszönhetően az 1970-es évek első felétől kezdődően van kapcsolat az orosházi és a tampere-härmäläi gyülekezet között. Azóta rendszeresen a kölcsönös látogatások: két évente felváltva

utaznak magyarok Tamperébe, illetve finnek Orosházára.

A kapcsolatokat a finnek részéről a kezdetektől egészen a legutóbbi időkig Sakari Suutala lelkész, magyar oldalról pedig jelenleg Ribár János esperes koordinálja. A nyelvi nehézségek leküzdését a legutóbbi években finnül jól beszélő gyülekezeti tagok, Szemenyei Sándor, valamint e sorok írója segítették. Az évtizedek során baráti kapcsolatok szövődtek a finn és a magyar családok között. Egy-egy eseményt vagy élményt azért nehéz kiemelni a sok közül, mert kinek-kinek az az út volt a legemlékezetesebb, amelyen maga is részt vett.

■ RÉVÉSZ RITA BOGLÁRKA

Sárszentlőrinc–Tampere–Kaleva 8

A tamperei Kaleva gyülekezet alapítója és templomépítő lelkésze, Paa-vo Viljanen 1931–32-ben ösztöndíjként tanult a soproni teológiai fakultáson, ott vált egész életére lelkes magyarbaráttá. Magyarország iránti szeretetét jelezte az is, hogy gyülekezetében magyar klubot, magyar-tanfolyamot működtetett, s neki köszönhetően Finnországban a Kaleva-templom az egyetlen, ahol naponta megszólal a déli harangszó a nándorfehérvári győzelem emlékére. Viljanen 1972-ben elhunyt, de a magyarok szeretete tovább élt a gyülekezetben.

Mindeközben a sárszentlőrinci gyülekezetnek 1953 és 1985 között az a Csepregi Béla volt a lelkésze, aki finnországi ösztöndíjas éve (1938–39) alatt kötött életre szóló barátságot Paa-vo Viljanennel.

Kettejük barátságának egyik (megkészt) gyümölcse lett a testvér-gyülekezeti kapcsolat, amelynek ötletét 1981-ben az lisszabani megrendezett finn–magyar lelkésztalálkozón vetette fel Ulla-Sirkka Kontio, a Kaleva gyülekezet tagja Káldy Zoltán püspöknek. (A finn–magyar testvér-gyülekezeti mozgalomban ez lett az első hivatalos kapcsolat.)

élhették, hogy miután buszuk egyre keskenyebb és egyre zötyögősebb utakra fordul be, az út végén csoda várja őket: őszinte szeretet, nyitottság, valódi emberi kapcsolatok.

Az immáron negyedszázados kapcsolat következő állomásaként idén augusztusban a sárszentlőrinci gyülekezet küldöttsége részt vesz a Kaleva-templom felszentelésének negyvenedik évfordulója alkalmából tartott ünnepségen.

■ KARL JÁNOSNÉ CSEPREGI ERZSÉBET

Pilis–Kontiolahti 9

Egy külföldi konferencián, még 1983-ban találkozott egymással Keveházi László, valamint Seppo Karva, Kontiolahti lelkésze. Elhatározták, hogy a két egyházköz-ség között testvér-gyülekezeti kapcsolatot alakítanak ki. Ebből a huszonhárom évvel ezelőtti ötletből egy mind a mai napig élénk kapcsolat született. A találko-zók két évente – egyszer Kon-

szor anyagiakkal is támogatják a pilisieket; így segédkezet nyújtot-tak például az ifjúsági ház felépíté-séhez, továbbá számos fontos gyü-lekezeti terv megvalósításához.

Az ifjúság körében már a nyolcvanas években elindult és a kilencvenes években még inten-zívebbé vált a zenei munka passi-ók, zenei feldolgozások, énekek, koncertek formájában. A finnből

tiolahti-ban, egyszer Pilisen – zaj-lanak, lelkiükben mindig sokat adva a gyülekezetek tagjainak. Már a kezdetektől nemcsak a lel-készek, hanem a gyülekezeti ta-gok is tartják egymással a kap-csolatot; ennek bizonyítékaként egy finn–magyar házasság is köt-etett.

A finn testvérek nagyon sok-

magyarra fordított énekek szer-lazója Pekka Simojoki, aki társaival, énekkarával együtt többször is járt Pilisen, és segítette az Izsóp-együttes zenei munkáját, lemez-felvételeit. Az ő látogatásai, va-lamint egy-egy finn csoport érke-zése mindig a kedves, emlékezet-es alkalmak közé tartozott.

■ PÁNGYÁNSZKY ÁGNES

Rákoskeresztúr–Rauma és Noormarkku 10

A '70-es évek elején havonta nyolc-tíz finn gyülekezeti csoport jelezte, hogy turistaként érkezik hazánkba, és szívesen részt venne istentiszteleten. A rákoskeresztúri gyülekezet azonnal jelentkezett – volt olyan hónap, amikor minden vasárnap fogadtunk vendégeket. Így kerültek hozzánk 1972-ben a raumai gyülekezet tagjai. Miután tíz évvel később hivatalosan is engedélyezték a testvér-gyülekezeti kapcsolatokat, a raumaiak minket választottak. A noormarkkuiak tizenöt évvel később éltek ezzel a lehetőséggel.

A kapcsolattartás több szinten folyik. Évente felváltva látogatja egymást egy huszonöt-harminc tagú gyülekezeti csoport, s a nagyobb ünnepségeken a másik

gyülekezet képviselői is jelen vannak. Készült itt a konfirmáció-óra több konfirmanduscsoport, és van cserediák-akció is. Karácsony és húsvét táján több száz üdvözlő lapot hoz-visz a posta, a születésnap jókívánságok és az apró kedveskedések számát pedig meg sem lehet becsülni.

Ez alatt a harmincnégy év alatt, látva a finnek egyházhoz való viszonyát, nagyon sok gyülekezeti tag lett aktív résztvevője közösségünk életének.

Boldogok vagyunk. Június utolsó hetében mi voltunk vendéglátói egy harmincfős finn csoportnak, amelynek tagjai július 3-án repültek haza. Ha Isten éltet, jövőre mi utazunk.

■ KÓSA LÁSZLÓ

Székesfehérvár–Kemi 11

A székesfehérvári evangélikus gyülekezet híres nyitottságáról és vendégszeretetéről. Ez megnyilvánul abban is, ahogyan testvér-gyülekezeti kapcsolatait építi.

1999 táján a finnországi Kemi városának egyik evangélikus lelkésze, Heikki Koivisto szorgalmazta kapcsolatunkat. Ő áldotta meg, hogy a két testvérváros evangélikus gyülekezetei megismerjék egymást. Ebben sokat segítettek régi magyar barátai, Ba-

egymás életét. Ez az ismeretség segít abban, hogy hordozzuk egymást imádságban.

Legutóbb 2004 nyarán érkeztek vendégeink Kemiből. A vendéglátás természetesen saját közösségünket is megerősíti: sok jó barátság kötöttet eközben, s vannak, akik ezáltal kapcsolód-tak be szorosabban gyülekeze-tünk életébe.

A kemi gyülekezet ajándéka, a gyönyörű, foltvarró technikával

rynai Tamás és Solymár Péter. Az-óta több delegáció utazott egyik városból a másikba; kapcsolatu-unk célja, hogy megismerjük

készült falvédő mindennap em-lékezetet bennünket rájuk és tes-tvérszeretetükre.

■ BENCZE ANDRÁS

Vác–Järvenpää 12

A Järvenpääi Evangélikus Egyházközség és Vác között 1987-ben léte-sült testvér-gyülekezeti kapcsolat. A finn gyülekezet levelét Osmo Björk-man hozta magával, ebben Airola Mauno igazgató lelkész arról tájékoz-tatott, hogy június 10-én tíz egyházi képviselő kíséretében Vácra utazik a hivatalos kapcsolatfelvétel céljával; erre június 12-én került sor. Az ünnepi istentiszteleten Airola Mauno prédikált, majd ezt követően felol-vasták a testvér-gyülekezeti szerződést, finnül: „Barátság kiáltványt”.

Iktatásomon Jaakko Harjuvaara és Jaakko Mäkelä is részt vett. Azt java-solták, hogy tegyük rendszeressé a találkozókat, az egyik évben Vá-cott, a másik évben Järvenpääben tartva őket.

A gyülekezetet gazdagították a találkozások és a közös kirándulá-sok. Maradandó emlék számomra, mikor egyik utazásunkkor egy idős asszony testvérünk egy reggel azért érkezett nagyon álmosan,

mert közös nyelv hiányában ő és házigazdája – egy vele hasonló ko-rú hölgy – hajnalig rajzolták egymásnak életük történetét. A búcsú-zásnál úgy váltak el egymástól, mint a legjobb barátok. Halálukig tartó kapcsolat alakult ki közöttük. Azóta is, valahányszor valaki a nyelvi nehézségek miatt nyugtalanodik, csak annyit mondok: sem-mi baj, legfeljebb rajzolni fognak!

■ IFJ. DETRE JÁNOS

Korrekcio félidőben

Évente egyszer, talán leginkább júliusban, megéri kicsit közelebről foglalkoznunk a nyárral. Közhelyként hat, mégis azt gondolom, sokan vagyunk, akik szívesen elismételgetjük magunkban a mondatot: szeretjük a nyarat. Idén talán azért is, mert az időjárás furcsaságai, szeszélyei teljesen új klímazemlétre tanítanak minket, és így automatikusan megszerpítik a gyerekkori forró nyarak tökéletesnek hitt világát. Szeretjük ezt az évszakot, talán azért is, mert nyáron mégiscsak lelassul az élet, sőt a munka ritmusa is, és szeretnénk, ha jutna idő másra is, mint permanens küzdelemre, hajszára vagy az állandó feszültségre.

A média világa is kíméletesebb hozzáánk ilyenkor, mint tavasszal vagy télen, amikor eláraszt bennünket erőszakos jelenlévél, amely kikezdi az idejeinket és az érzéseinket, félelmet kelt, és stresszhelyzetet teremt. Feltűnésre vágyó, bőbeszédű és rámenős útitársaink is kissé visszavonulnak a forrás, a rendkívül magas páratartalom nehezebben elviselhető napjaiban.

Az egyházi közéletnek és benne a legfontosabbnak, a gyülekezetek életének is szüksége van erre a félidei szünetre. Természetesen tudom, hogy nem áll le minden munka, de júliusban mégis jobban lehet értékelni eseményeket. Egymás véleményére türelmesebben és odaadóbban tudunk figyelni akár a nyáresti tóparton, akár egy hegyvidéki falu hűvösebb, de ugyanannyira pihentető, szabad ég alatti estéjén. Lehet a feszélyező, hivatalos megbeszélések vagy túlzottan is kemény ütközések helyett most könnyedebb, baráti társalgást is folytatni. Indulatok és visszavonhatatlannak hitt kemény vélekedések merev világát felválthatja egy lazább kommunikáció légköre. Nem is azzal a sűrűn hangoztatott, mindenáron meggyőzni akaró mentalitással kell most társalogni egymással, ahogyan szoktunk, hanem másképp. Lazábban, nyitottan és kedvesen. A nyári szünet szépségének színei szerint. Eszközt a gyermekek világából is kölcsönözhetünk, felfedezhetjük a mese, a játék és a séta világát.

meditáció és imádság is várja a betérőt. Egy rövid meghívólevél a nyári vasárnapi alkalmaakra pedig felér a legkomolyabb templomi hirdetéssel is. Felüdülés, ha nem gyomnövény és rozsdá, hanem friss virágok veszik körül a templomot. Bizony, előresétálunk egy nyári templom oltárához még hétköznap is, ha szép virágok vannak rajta ízléses elrendezésben! A nyáresti orgona- vagy gitármuzsika is megszólító erejű lehet. Mindig kicsiben kezdődik el a vonzó egyházi élet. Néhány ember figyelmes, ízléses és kitartó kezdeményezése sokakat mozgathat meg később.

Észre kell vennünk, hogy a templomainkba betérőknek és nekünk magunknak is csendre, áhítatra és a templombelső atmoszférájára van szükségünk. A templomépületnek az életünket segítő üzenete van. Az egyházban mégoly aktív tevékenykedő, elkötelezett embereknek is ez a templomainkban megteremtett nyugalom segíthet abban, hogy közelebb kerüljenek másokhoz, és hangot találjanak a környezetükkel. Feszültségből, támadásból és hangos szóból kiapadhatatlan áradat vesz körül bennünket. Az evangélikus templom lehetne egy csendes, nyári korrekció helyszíne, lehetne otthonos, nyugodt és gyógyító légkörű hely hazánkban is.

Vajon elmozdítanak-e ebbe az irányba a nyári találkozók és konferenciák? A nyári igehirdetések szólnak-e az ismeretlenül betévedt turisták nyelvén? Tudunk-e, merünk-e olyan könnyű és gyorsan megjegyezhető énekeket énekelni, amelyek napokon keresztül a füllinkben maradnak, és amelyeket még a következő hétvégén is dúdolgatunk? Az imádságaink megemlékeznek-e autósokról, biciklizőkről, kirándulókról, akik az egyre fejlemetlenebb és erőszakosabb közlekedésben szó szerint az életüket kockáztatják?

Weöres Sándor szépen énekelte meg a nyári időszak teológiáját egyik versében: „Sápadtan állnak a bozótok, / Megrezzennek a rigóhangra. // Érből van öntve, aki boldog, / Hirdeti a falu harangja. // Fölmagasúl a nyári égbolt, / csillagai kiülnek rája. // Aki meghalt, életra vágyik / És az élő a föld porába.”

Biztos, hogy nem lesz hiábavaló egy kis időre megállni és felfelé nézni a költővel együtt. Ebben a testtartásban lehet igazán felfedezni a szépséget, az Isten teremtett világában elrejtett nyári nyugalmat, amely nélkül kár lenne tovább indulni a második félide, a folytatásra. Bár csak megtapasztalhatnánk a nyári korrekció örömet és erejét ebben az évben is!

Ha másoknak is juttatunk belőle, akkor feleltünk is „fölmagasúl a nyári égbolt”.

■ SZABÓ LAJOS

KEPUNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: BODA ZSUZSA

Szükségünk van a szünetre, erre a küzdelmes félidek közötti, nyugalmasabb időszakra. Ahogyan ezt megtapasztaltuk az év talán legtöbb embert összefogó, egységesítő eseményének, a futball-világbajnokságnak néhány sorsdöntő mérkőzésén is. A pár perces leállás kijavíthat még szarvashibákat is. A külső szemlélő a szünetben mondhatja el észrevételeit, a belülről aligha érzékelhető hiányosságokat. A tribünön a nézők, akik eddig idegenek voltak, a szünetben már úgy közelednek egymáshoz, mint ha régi ismerősök volnának. A szakemberek gyors helyzetértékelése lelket önthet a második félide a játékosokba. Maguk a küzdők pedig tetőtől talpig felfrissülhetnek, ha engedik, hogy szakemberek vegyék gondozásba őket.

Van a júliusnak ilyen semmivel össze nem téveszthető, félidei szünetre emlékeztető hangulata minden esztendőben. Vigyázzunk rá, hogy el ne vesszen! Tudjunk örülni a korrekció nyári lehetőségének!

Egy boldogabb nyári arca kölcsönösen szükségünk van az idén is. Nagy kísértés, hogy bár ezt tudjuk, mégis inkább mindig másoktól várjuk a kezdeményezést, mi nehezen szánjuk rá magunkat a stílusváltásra. Pedig a nyári szünetben átélhetjük, hogy nem a tét, a győzelem, a harc vagy az érdekérvényesítés ideje van, hanem a pihenésé, az erőgyűjtésé és a másik életének a könnyebbé vagy szebbé tételé. A naptári év első felének eltelte után felkészülhetünk a következő felév küzdelmeire.

A nyári gyülekezetépítésnek is van néhány sajátos szabálya. Az istentisztelet előtt és után jólesik a beszélgetés; ez most fontosabb, mint máskor. A nyitott templom – főleg az üdülőhelyeken – kiváló esélyt ad arra, hogy a helyi gyülekezetekben ritkábban templomba járók is betérjenek, és erőt gyűjtsenek. Ehhez persze nagy segítség, ha vannak információs táblák a templom körül. Ha az iraterjesztési asztalon, jól látható helyen néhány könnyebb stílusú

HÁLÓ GYULA

Fohász

Tüzedbe vonj, Uram!
Ne bánd, ha fáj nekem,
de inkább perzselő
közelléted legyen,

inkább, mint ez a kín,
mit hiányod terem!
Ne hagyj magamra, ne!
Arcod fényét ne rejtisd!

Ne!

Nem kell száj a beszédhez;
Nem kell kéz a jótetthez;
Nem kell szem a csodálkozáshoz;
Nem kell láb a küldetéshez.
Csak szív.

Egy szót se,
Egy mosolyt se,
Egy nahát-ot se,
Egy ígét se adj semmi vagyónért!
Ne add el a szíved!

FOTÓ: BODA ZSUZSA

HÁLÓ GYULA

Mindenki éljen

Azt akarom, hogy mindenki éljen,
azt akarom, hogy mindenki higgyen,
azt akarom, hogy mindenki lássa,
amire vágyik, az övé ingyen.

Azért küzdök, hogy ne legyen gyáva,
azért küzdök, hogy senki ne féljen,
azért küzdök, hogy mindenki tudja,
nincs mitől félni már nagyon régen.

Annak élek, hogy legyünk már bátrak,
annak élek, hogy legyünk szabadok,
annak élek, hogy mindenki vágyjon
szabadon élni, hol jót adhatok.

Az az imám, hogy megértsük Istent,
az az imám, hogy országa álljon,
az az imám, hogy mindenki tegye,
hogy Krisztus világa valóra váljon.

Kedves Gyerekek!

► **Mostani sorozatunkban József történetével ismerkedhettek meg. Minden rész után egy-egy rejtvényt oldhattok meg. Küldjétek be a helyes megfejtéseket (akár utólag is), és jutalmul összegyűjthetitek a szereplők papírfiguráit, melyekhez egy-egy ráadás ruha is jár. Postacímünk: Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.**

6.

Két esztendő telt el. József még mindig a börtönben volt. Egy éjszaka a fáraó különös álmot látott. A Nílus partján állt. Egyszer csak a folyóból hét szép, kővér tehén jött ki, és a sás között legelt. Utánuk másik hét tehén is kijött, amelyek azonban soványak és csúnyák voltak. Ezek a rút tehének megették a hét szép, kővér tehenet.

Ekkor fölébredt a fáraó. Kis idő múlva újból elaludt, és egy másik álmot látott. Egy száron hét kővér, szép kalász nőtt. De utánuk hét sovány és a keleti szélől kiaszott kalász is sarjadt. A sovány kalászok elnyelték a telt kalászokat.

Reggel, amikor felkelt, nagyon nyugtalanította őt ez a két álom. Ezért összehívta Egyiptom minden jóságát és bölcsét, és elmesélte nekik. De nem tudtak rájönni, mi lehet a jelentésük.

Ekkor a főpohárnok azt mondta urának:

– Be kell vallanom, hogy vétkes vagyok. Amikor két évvel ezelőtt a főszűtmesterrel börtönbe vetettél, egy éjszaka mindkettőnknek furcsa álmunk volt. A börtönben volt egy héber ifjú is, aki a testőrparancsnok szolgálja. Ő megfejtette álmainkat, és úgy is történt minden, ahogyan mondta.

A fáraó ekkor tüstént hívatta Józsefet. Amikor elmesélte neki álmait, József így szólt:

– Nem én fejttem meg ezeket, hanem

GYERMEKVÁR

Rovatgazda: Boda Zsuzsa

Isten adja meg a választ. A két álom ugyanaz. A fáraónak ezáltal mutatta meg Isten, hogy mit fog tenni. Tanácsolom, hogy nevezd ki egy okos és bölcs embert. Ő legyen az ország élén, és az ő irányításával építsenek Egyiptomban hatalmas gabonarakartarakat. Ide gyűjtsék a gabonát, amelyet majd a szűk esztendőben lehet enni. Így az ország nem fog elpusztulni.

A fáraó, amikor ezt meghallotta, azt mondta:

– Mivel Isten mindezt neked adta tudtul, nincs hozzád hasonló értelmes és bölcs ember. Téged nevezlek ki az ország felügyelőjévé, és csak én leszek magasabb rangú nálad.

A titkosírást megfejtve olvassátok el, mi volt a fáraó álmainak a megfejtése!

✿ = A	🍎 = É	🍷 = L	🍷 = S
🏠 = Á	☀️ = G	🍷 = M	🍷 = SZ
🍷 = B	🍷 = H	🍷 = N	🍷 = T
🍷 = D	🍷 = I	🍷 = Ó	🍷 = U
🍷 = E	🍷 = Í	🍷 = R	🍷 = V

RAJZ: JENES KATALIN

HETI ÚTRAVALÓ

Kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez. (Ef 2,8)

Szentháromság ünnepe után az 5. héten az Útmutató reggeli és heti igéi tanítványi lételünk érdekében Isten bűnös szolgálait állítják elénk példaként a teljes Szentírásból, akik megtapasztalták az Úr ingyen kegyelmét, bizonyágtételre hívatlak el, és akiknek az Úr szavára megváltozott az életük. Fényes nappal a mélyben halat fogni? Emberileg lehetetlen vállalkozás! Péter mégsem örül a „mégis” kivetett hálókál fogott sok halnak: „Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!” Jézus így hívja el tanítványát: „Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!” (Lk 5,5.8.10) S az így bűnbocsánatot nyert apostol később ezt is el tudta mondani: „Uram, kihez mennék? Örök élet beszéde van nálad.” (Jn 6,68) Példája bátorítson: „Halld meg, Uram, hangomat, hozzád kiáltok! Könyörülj rajtam, hallgass meg, Istenem!” (Zsolt 27,7; Lk) Miként végezzük az „élve fogás” embermentő, tanítványi szolgálatát? Csak a keresztről szóló ige hirdetésével tehetjük mi is ezt, hiszen úgy „tetszett Istennek, hogy az igehirdetés bolondsága által üdvözítse a hívőket” (1Kor 1,21). A tizenkét tanítvány kiválasztása előtt Jézus az „Istenhez imádkozva virasztotta át az éjszakát” (Lk 6,12). Mi sem magunk választottuk őt, hanem Jézus Uram hívott el bennünket az ő követésére! A mindenható Isten Jákóbnak Bételben (az Isten házában) adott új nevet, miután az elásta háza népe minden idegen bálványistenét. „Jákób a te neved. De nem neveznek többé Jákóbnak, hanem Izrael lesz a neved.” S „nép, sőt népek gyülekezete származik tőled...” (1Móz 35,10.11) Ezékielhez – egy ószövetségi emberhalászhoz – a Kébar folyó mellett szólt az ő Ura, emberfiának nevezve: „Hirdesd nekik az én ígémet, akár hallgatnak rá, akár nem törődnek vele, hiszen engedetlen nép ez!” (Ez 2,7) Az apostoli gyűlésen az újszövetségi emberhalász így szólt a pogányokból lett keresztyéneket körülmelésének elhordozhatatlan igazáról: „...abban hiszünk, hogy mi is az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk. Éppen úgy, mint ők.” (ApCsel 15,11) S heti igénkben a pogányok apostola is ugyanezt vallja: „...nem cselekedetekért, hogy senki se dicsékedjék.” (Ef 2,9) Reformátorunk így összegezte: „A fundamentum maradjon megingathatatlan. Hogy a hit engesztel ki Istennel s igazít meg minden emberi cselekedet vagy érdem nélkül!” Mai tanítványainak is – neked és nekem is – elmondta Jézus: „...de én könyörögtem érte, hogy el ne fogatkozzék a hited: azért, ha majd megtérsz, erősítsd atyádfiát.” (Lk 22,32) Érted és hiszed-e ezt? S el tudod-e – Pállal együtt – mondani a választ is: „...igyekszem, hogy meg is ragadjam (az üdvösséget), mert engem is megragadott a Krisztus Jézus?” Tehát „futok egyenest a cél felé, Isten mennyei elhívásának a Krisztus Jézusban adott jutalmáért” (Fil 3,12.14) „Ezért az újjászületett hívő egész életében ezt esdékli: mindhaláláig napról napra lehessen megigazult.” (Luther) S hittel vallja: „Elfogadtál és elhívtál, élő Jézus, Mesterünk. / Kegyelem, hogy veled járó tanítványok lehetünk.” (EÉ 475,1)

■ GARAI ANDRÁS

Déli harangszó Rákoskeresztúrról

Július 17. és 23. között – szombat kivételével – a Rákoskeresztúri evangélikus templom harangja szól délben a Kossuth rádióban.

A városrész első írásos nyoma 1265-ből való. Akkor Pozsarákosa néven szerepelt. Nevét feltehetően első tulajdonosától kapta. A birtok a budai felhívízi kereszteteké volt; templomukat 1962-ben tárták föl. A középkori falu a török időkben teljesen elpusztult. Amikor a 18. század közepén a település a Podmaniczkyaké lett, magyarok, németek, szlovákok telepedtek meg a Rákos-patak völgyében.

A gyülekezet első istentiszteleteit az 1783-ban alapított Pesti úti evangélikus elemiben tartották. Első templomukat Bojanovszky Sándorné Podmaniczky Erzsébet építtette föl saját költségén 1800-ban. A hajdani Rákoskeresztúr községtől különválva 1807-ben Rákoshegy, majd

1907-ben Rákosliget lett önálló településsé. A gyarapodó Rákoskeresztúr új templomáért először 1877-ben, majd 1939-ben rendeztek gyűjtést.

A ma is látható Rákoskeresztúri evangélikus templomot Sándy Gyula tervezte, és 1943 novemberében Túróczy Zoltán püspök szentelte föl. A régi templomot 1945-ben lebontatták, harangjait, orgonáját és oltárképét azonban sikerült kimenteni. 1950-ben a korábban kivált községekkel együtt Rákoskeresztúr is beolvadt a főváros XVII. kerületébe.

A templom negyvenkét méter magas tornyában három harang lakik. A délidőben megszólaló féltónnás harang, amelyet dr. Harmati Béla, a Déli Egyházkerület püspöke szentelt föl, Gombos Lajos aranykoszorús harangöntő mester őrbottyáni műhelyében készült 2001-ben.

► Forrás: Rtv Részletes

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

Pöttyöske

Hozzávalók: 40 dkg háztartási keksz, 2 dl rum, 1 Rama margarin, 1,5 dl tej, 20 dkg cukor, 2 evőkanál kakaópor, 1 evőkanál liszt.

Elkészítés: a kekszet apró darabokra törve egy edénybe szórjuk, és meglocsoljuk a rummal. A tejet, a cukrot, a kakaóport és a lisztet állandó keverés mellett öt percig főzzük. Beletesszük a margarint, és újra felfőzzük, majd az így elkészített masszát ráöntjük a rumba áztatott kekszre, és fakanállal alaposan összekeverjük. Egy őzgerincformát alufóliával kibélelünk, és az elkészített süte-

ményt beleöntjük. Hideg helyen egy-két órát állni hagyjuk.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

HIRDETÉS

Egyedülállók találkozója

„Páratlantklub” elnevezéssel új alkalmat hirdetünk meg 25–40 év közötti egyedülálló felnőttek számára. Az első találkozóra július 17-én, hétfőn 18 órai kezdettel kerül sor a Magyarországi Evangélikus Egyház országos irodájának földszinti termében (Budapest VIII., Üllői út 24.). A kötetlen beszélgetésen, ismerkedésen kívül előadást is meghallgathatnak a jelenlévők *Szingli lét Isten igéjének tükrében* címmel. Minden egyedülállót sok szeretettel várunk.

A „Páratlantklub” ötletgazdái és a Női Missziói Szolgálat

ISTENTISZTELETI REND | 2006. július 16. – Budapest

Szentháromság ünnepe után 5. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Lk 5,1–11; 1Móz 12,1–4a. Alapige: 1Pt 3,8–15. Énekek: 467., 284.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) D. Szébek Imre; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. dr. Széchy Béla; **II., Hívősvölgyi út 193., Fehé de. 10.** (úrv.) Herzog Csaba; **II., Modori u. 6.** de. 3/4. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Takács József; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. az igehirdető nevét nem küldték el; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. Smidéliusz Gábor; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Rőzse István; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Rőzse István; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidéliusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Smidéliusz András; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Petri Gábor; de. 11. (úrv.) Petri Gábor; du. 6. Missura Tibor; **XI., Németsvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkészség)** du. 4. (Körmendy Petra ordinációja) Ittész János; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Tóth-Szöllös Mihály; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhegy, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (negytemplom)** de. 10. Bátorovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. ifj. Zászkaliczky Pál; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. ifj. Zászkaliczky Pál; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Magassy Sándorné; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás** de. 11. dr. Zsigmondy Árpád.

ISTENTISZTELETI REND | 2006. július 16. – Balaton

Alsődörgicse de. 11.; **Badacsonytomaj** de. 9.; **Balatonalmádi** du. 4.; **Balatonboglár** de. 11.; **Balatonfenyves (református templom)** du. 6.; **Balatonfüred** de. 9.; **Balatonszárszó (evangélikus üdülő)** de. 10.; **Hévíz** du. fél 5.; **Keszthely** de. fél 11.; **Kisdörgicse** du. fél 2.; **Kötöcs** de. 10.; **Kövágóörs** de. fél 12.; **Mencshely** de. 11.; **Nemesleányfalu** du. 2.; **Révfülöp** de. 10.; **Siófok** de. 10.; **Sümege** du. fél 3.; **Szentantalfa** de. háromnegyed 10.; **Veszprém** de. 10.; **Zánka** de. fél 9.

NÉMET NYELVŰ ISTENTISZTELETEK

Balatonboglár de. fél 10.; **Hévíz** de. fél 10.; **Siófok (kápolna)** de. fél 10.

■ Összeállította: BODA ZSUZSA

KÉSZÜLÜNK A SZÉLRÓZSÁRA...

Szélrózsá-liget

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla
E-mail: ararat@lutheran.hu

munk jelentése és nagysága, vásárlásaink tudatossága vagy térképeink és fogalmaink meghatározottsága.

A meditatív sarokban olyan idézeteket, verseket, imádságokat és különféle írásokat lehet majd olvasni, amelyeket teo-

FOTÓ: T. PINTER-KARÓLY

ológusok, művészek, írók vagy politikusok vetettek papírra a természet értékeinek kérdéseiről. A liget olvasósarka lesz az a hely, ahol lehetőség lesz a teremtésvédelem témáival foglalkozó hazai és nemzetközi, egyházi és világi dokumentumokat, folyóiratokat és könyveket böngészni, s ahol több olyan hazavihető „útmutatót” is lehet majd találni, amelyek egy-egy lelkes ember vagy gyülekezet segítségével lehetnek a környezettudatos életmód elkezdésében.

Lehet, hogy az ember egy átlagos napjának döntései során ütvésztober kerül, de lehet, hogy a környezetét viszi zsákutcába. Ennek kipróbálását teszi lehetővé a labirintus. Délelőttönként

A hamarosan kezdődő VI. Szélrózsá országos evangélikus ifjúsági találkozó mottója Ézsaiás könyvének egyik üzenete: „Tenyerembe véstelek...” (Ézs 49,16)

A tenyér az egész test egyik leggyakrabban használt része. Erőnk nagyságát is legjobban a kezünkön keresztül tudjuk megmutatni. A teremtéstörténetek szavai szerint Isten a kezeivel teremtette és tartja fent a világot (Ézs 48,13), és ezzel a képpel fejezi ki a Szentírás Isten gondoskodó mindenhatóságát (Ézs 41,13), de népe iránti megmentő és megőrző szeretetét is (Ézs 51,16). Ebbe a tenyérbe vést minket Isten. S abban a tenyérben tartja Isten a világot is, amelybe minket belevésett.

Mit jelent ez ránk nézve? Mit jelent ez a környezetünkre nézve? Mit jelent ez a világra nézve? Az idei találkozóra alakult környezetvédelmi munkaágban dolgozó teológusokkal és hittanárokkal a teremtett világ iránti isteni gondviselés és emberi gondoskodás kérdéseit járjuk körbe többféle irányból. A Szélrózsá-ligetnek elnevezett helyszín naposabb és árnyékosabb részein rendezzük meg a munkacsoport programjait, ezekből sorolunk fel néhányat az alábbiakban.

Képek és gondolatok címmel minden egész órában egy rövid, általunk készített, pár perces, képekkel illusztrált gondolatort mutatunk be a világról, a természetéről és rólunk.

Csütörtökön, pénteken és szombaton az érdeklődők egy-egy kerekasztal-beszélgetésen vitathatnak meg olyan témákat, mint a keresztényeknek a fogyasztói társadalomban betöltött – és betöltendő – szerepe; az ökológiai felelősségvállalás lehetőségei a Tisza mentén; valamint a különböző vallási hagyományoknak a teremtett világ védelméről tanításai. A sátor egyik oldalára szeretnénk egy ismeretterjesztő falat építeni olyan alapvető tények ismertetése és információk közlése céljából, amelyekről esetleg nem is vesztünk tudomást, pedig döntően meghatározzák életünket – mint például ökológiai lábnyo-

EVÉL&LEVÉL&EVÉL&LEVÉL&EVÉL&LEVÉL&EVÉL&LEVÉL

Buldózer helyett ébredés

A június 18-i Evangélikus Életben megjelent olvasói levélhez szeretnék néhány gondolattal hozzászólni. Szilas Attila a konfirmációról ír. Azt a javaslatot veti fel, hogy a konfirmációi oktatást befejező konfirmációi ünnepi, templomi istentiszteletet meg kellene szüntetni. Szerintem ez az ünnepélyes alkalom a befejezettség érzését kelti a fiatalokban, és ez után már nem jönnek el a templomba.

Ezzel a javaslattal, azt hiszem, sokan nem értünk egyet. Igaz, hogy a konfirmáció után kevesen térnek vissza az ifjúsági órákra. De ez nem jelenti azt, hogy a konfirmációi oktatás alatt elhintett mag, az ige magva hiábavaló lett volna. Ígéretünk van Jézustól, hogy az ige soha nem tér vissza üresen... Meghozza gyümölcsét. (Ha volt ige!)

Hinnünk kell, hogy a „hamu alatt” ott van a parázs, és a Szentlélek szele azt bármikor lángra lobbanthatja. Lehet, hogy valamilyen krízishelyzetben, lehet, hogy idősödve, az ünnepélyes alkalomra gondolva vagy egy úrvacsorázás al-

kalmával, esetleg egy, a konfirmációkor készült fényképét nézve.

Nagy izgalommal, szeretettel készülnek a gyerekek, a szülők, keresztényülők a konfirmációi ünnepi alkalmára. Ne vegyük el ezt a lehetőséget fiataljainktól! Ne tegyük magunkévá azt a hazug nézetet, hogy majd ő döntse el, ha felnő, hogy akar-e vallásos nevelést. Használjunk ki minden alkalmat és lehetőséget, hogy az igéhez, Istenhez és az egyházhoz kössük őket. És ez ne csak a tanulásból álljon – próbáljuk megéreztetni az első úrvacsorázás nagyszerűségét, ünnepi voltát.

A július 9-i levél még inkább megrendített, és tiltakozást váltott ki belőlem. Az igaz, hogy egyes helyeken a gyülekezetek fogyása tapasztalható. Sajnos, hazánkat az elmúlt évtizedek megtépázták; az elszakított városok, a kitelepített nemzetiségek pedig leginkább egyházunknak jelentettek veszteséget. Sajnos igaz, hogy vannak roskadozó templomaink, tatarozásra szoruló parókiák; van, ahol üres a kassza...

„Egy falat mennyország reggelire...”

Bevallom, ritkán nézek tévét, és még ritkábban reklámokat. A minap csatornaváltás közben ütötte meg a fületem a címben olvasható ajánlat. Hogy melyik csatornán volt látható, nem tudom, mert szinte „automatikusan” továbbkattintottam. De azért elgondolkodtam. Úgy látszik, a „Nincs több, mi adható!” világekorszaknak vége, ma már a csillagos ég a határ! Talán megérjük azt is, hogy vacsorára pedig néhány falat „Fias-tyúkot” ajánlanak, „Hogy élvezd az életet!” felkiáltással!

Első gondolatom nem az volt, hogy

vigyázz, nehogy a torkodon akadjon ez a nagy falat, hanem ez: miért elégszel meg ennyivel, hiszen van több is, mi adható, s ráadásul ingyen! A teljes „mennyországtagtságot” vagy megnyered ingyen, kegyelemből, hit által, Krisztus érdeméért – vagy semmi pénzért meg nem szerezheted.

Ezért, kedves minden-(reklám)-evő Testvérem, az ilyen reggeli helyett az élő kenyér, a teljes Szentírás falatonkénti, rendszeres fogyasztását ajánlom – mert ez megunhatatlan, és nem is fogy el –, például a 275 éves evangélikus Útmutató

ökológiai játszóházat szervezünk, ahol a gyermekek többek között a bibliai történetek élővilágával és egyszerű környezetvédelmi praktikákkal ismerkedhetnek meg.

Egy ifjúsági találkozón elkerülhetetlen a sok papír használata. Fontosnak tartjuk, hogy az ilyen szükségszerű dolgokban is megtaláljuk a lehetséges alternatív megoldásokat, ezért a találkozó összes munkájában százszázalékos újrapipt fogunk használni. A felebarátság gondolata indított minket arra, hogy „fair trade” – vagyis úgynevezett méltányos kereskedelemről származó – termékekkel (kávé, tea) kínáljuk meg a ligetben elidőző embereket.

Az Asztali beszélgetések szerint Luther Márton egyszer így fogalmazott: „Úgy tartom. Istennek legalább annyi munkája van a dolgok megemmisítésével, mint megalkotásukkal és teremtésükkel. Csodálom, hogy a világ réges-rég...” Aki kíváncsi az idézet folytatására, az megtalálja majd a tábor több pontján elhelyezett plakátokon a befejező mondatot.

A mai környezetvédelem számára is az egyik legégetőbb kérdés a „dolgok ésszerű megemmisítése”. Egy több száz fős rendezvényen, ahol a résztvevők felelősen érzik magukat a környezetükért, fontosnak tartottuk megszervezni a szelektív hulladékgyűjtést is, melyet a helyszínen hulladékgyűjtő szigetek elhelyezésével, majd elszállításával biztosítunk.

A teremtéssel való törődést nemcsak az Istentől ránk ruházott felelősség miatt tartjuk fontosnak, hanem azért is, mert úgy gondoljuk, hogy az a környezet, amelyben élünk, alapvetően meghatározza mindennapjainkat, gondolatainkat, érzelmeinket, imádságainkat. A találkozóra mindannyian más közegből, más gondolatokkal érkezünk, de pár napig közösen ugyanazt a környezetet építjük.

Mindenkit szeretettel várunk, hogy hozzátégyen egy-egy gondolatot az általunk megkezdett témához!

■ KODÁCSY-SIMON ESZTER

Mégis úgy látom, hogy nem a tradícióban van a hiba, amely harcolna temploma megtartásáért. Hanem a hit hiányában. Ne adjuk fel olyan könnyen! Ne a buldózeret várjuk, hanem a Szentlélek szelét, amely új életet hozhat. Olyan igényesek vagyunk ruhánkra, lakásunkra, autónkra – csak éppen a templomunkról mondunk le olyan könnyen? Beérjük egy kis szobával? Nem kell harang, nem kell orgona...

Úgy gondoljuk, Isten megöregedett, erőtlén, nem tud ébredést adni? Ne buldózerre várjunk, hanem ébredésre! Akkor lesz áldozatkézség, szeretet a templom iránt, amelyet nem akadálynak érzünk, amelytől szabadulni kell. Láttunk a mai szerény körülmények között csodákat, újjávarázsolott templomokat. Higyünk abban, hogy Isten keze ma sem rövidült meg! Ne a csüggedés magját hintsük, hanem vegyük komolyan, hogy az egyházon a pokol kapui sem vesznek diadalt. Ez nem tradíció, hanem ez a ráció.

GÁNCs ALADÁRNÉ (Budapest)

étlapiján szereplő teljes mennyemenű-választékból!

Ízelítőnek csupán ennyi: Jézus önmagát ajánlja „fömenüként” nekünk is: „Én vagyok az élet kenyere: aki énhezám jön, nem éhez meg, és aki énbenem hisz, nem szomjazik meg soha. (...) Mert az én Atyámnak az az akarata, hogy annak, aki látja a Fiút, és hisz benne, örök élete legyen, én pedig feltámasztom őt az utolsó napon.” (Jn 6,35.40)

De ez „csak” az előétel egy falata volt, jó étvágyat kívánok hozzá mindenkinek!
GARAI ANDRÁS (Nyíregyháza)

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját a budaörsi evangélikus templomba (Budaörs, Szabadság út 75.) arra az ünnepi istentiszteletre, amelyen *dr. Fabiny Tamás* püspök szolgálatával lelkesszé avatnak bennünket július 23-án 17 órakor.

Pelikán András, Simon Attila

Következő számunkban:

Júdas,
a tizenkettedik

A héten a következő gyülekezete-kért imádkozunk: Ósagárd (vasárnap); Hánta-Ászár-Kisbér (hétfő); Körmeny (kedd); Csövár (szerda); Rákoskeresztúr (csütörtök); Pusztaföldvár (péntek); Dunaföldvár (szombat).

A Lutheránus Megújulás által szervezett imamozaikum

HALÁLOZÁS

Nagy Tibor, aki a székesfehérvári gyülekezetnek 44 évig volt lelkésze, 92 éves korában, június 28-án elhunyt. Temetése július 29-én, szombaton 10 órakor lesz a székesfehérvári evangélikus templomból. „A szeretet soha el nem múlik.” (1Kor 13,8) A koszorúmegváltást a Székesfehérvári Evangélikus Egyházközség számlaszámára (11736116-20082422) kérjük.

HIRDETÉS

A Baptista Teológiai Akadémia pótfelvételt hirdet a 2006/2007-es tanévre az új, bolognai rendszer szerinti alapképzésre.

- Nappali és levelező tagozaton olyan megtért, hívó fiatalok (és idősebbek) számára, akik legalább két éve valamelyik gyülekezet aktív tagjai, és elhivatottságot éreznek a szolgálatra. Az alapképzés ideje alatt a hallgatók választásuk szerint missziói és szociális lelkigondozó modulokat is felvehetnek. A teológus-lelképásztor szakra jelentkezők két szakirány közül választhatnak, amelyeken a következő szakképzettségek szerezhetőek: alapszakos teológus, alapszakos lelképásztor. A képzés 8 félévig tart. Ennek ideje alatt a hittanár-nevelő és a val-lástudomány mesterszakokhoz is alapozást nyerhetnek.
- Kántor szakon olyan gyülekezeti tagok számára, akik elhivatottságot éreznek a szolgálatra. A szakon belüli képzési irány lehetővé teszi az egyházi ifjúsági zene művelésére való felkészülést is. A képzés ideje 6 félév.

Jelentkezési határidő: augusztus 18., péntek. Jelentkezési lap letölthető az intézet honlapjáról (www.bta.hu), vagy beszerezhető a tanulmányi osztályon (1068 Budapest, Benczúr u. 31., tel.: 1/342-7534/113). Ugyanitt adnak bővebb felvilágosítást a különböző képzésekről.

Duna Tv: Új evangélikus templomok és találkozóközpontok a Balaton mellett

Az utóbbi években több új evangélikus templom épült a Balatonnál – Siófokon *Makovecz Imre*, Balatonbogláron *Nagy Tamás*, Balatonfüreden *Benczúr László* tervei alapján –, és átfogó felújítás után átadták a révfülöpi *Ordass Lajos* Evangélikus Oktatási Központot, illetve a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthont. Milyen szempontokat kell ma érvényesíteni a gyülekezeteknek otthont adó épületek tervezésekor? Építészeket, lelkészeket megszólaltatva mutatja be a négy új épülethez készített *Duna Tv Isten kezében* című sorozatműsorának következő adása július 15-én, szombaton 12.05-től. Ismétlés: július 18., kedd, 8.10. Szerkesztő: *Nevelős Zoltán*, rendező: *Horváth Tamás*.

HALÁLOZÁS

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy *Nagy László* ny. textilgyári osztályvezető június 30-án, 85 éves korában Sopronban hazatért teremtő Urához. Az elhunytban *dr. Nagy Gyula* ny. püspök egyetlen testvérét gyászolja. *Asbóth László* ny. lelkész (Sopron) július 8-án a sopronbámfalvi temetőben, szűk családi körben búcsúztatta Isten vigasztaló igéjével: „Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet.” (1Kor 13,13)

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok, villámvédelmi rendszerek tatarozása, újak építése. Megkeresésre referencialistát küldünk. Bede László építőipari vállalkozó. 6000 Kecskemét, Győzelem u. 6. Tel.: 30/943-5089.

Kaposvár mellett, a galósfai idők ott-honában férőhelyek lekötethők. Tel.: 20/594-5568; www.galofsa-termal.hu.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból július 16-tól július 23-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>8.25 / Kossuth rádió Édes anyanyelvünk (5) 9.05 / m2 Örömhír. Az evangélikus egyház műsora (ism.) (26') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (26') 13.00 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (30') 15.05 / Bartók rádió Beszélgetések az egyházzeneről Hangszerek a templomban 1. rész (55') 15.10 / Duna II. Autonómia Kolostorlakók (magyar dokumentumfilm-sorozat, 2003) 2. rész (43') 20.00 / PAX Mi a helyzet a szinglikkel? Stúdióbeszélgetés (60')</p>	<p>9.00 / PAX A Deák téri evangélikus múzeum (riportfilm) (15') 13.00 / PAX Tegyetek tanítványokká minden népeket (dokumentumfilm) (50') 13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház felőrája 15.00 / Duna II. Autonómia Hungaria Litterata A reformáció jegyében (magyar ismeretterjesztő film, 1997) (43') 21.00 / m2 Tenger (feliratos izlandi-norvég film, 2002) (101') 23.15 / Duna Tv Testvérem, József, testvérem, Klára (magyar dokumentumfilm, 2005) (65')</p>	<p>5.25 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Blázy Árpádné evangélikus lelkészt hallhatjuk. 8.10 / Duna Tv Isten kezében Új evangélikus templomok és találkozóközpontok a Balaton mellett (ism.) (26') 13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztok! A római katolikus egyház felőrája 14.20 / Duna II. Autonómia Rendhagyó történelemóra Hunyadi János (magyar ismeretterjesztő film, 2000) (36') 22.10 / Duna II. Autonómia Ando Drom – Úton Zsigó Jenővel (magyar riportfilm, 2005) (72')</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió „Tebben bízunk eleitől fogva...” A református egyház felőrája 14.20 / Duna II. Autonómia Rendhagyó történelemóra Mátyás király (magyar ismeretterjesztő film, 2000) (44') 20.05 / mtv Liliomfi (magyar filmvígjáték, 1954) (106') 22.00 / Civil rádió Evangélikus félóra Lackner Eszter vezetésével 22.00 / PAX Kiáltás a mélyből (portréfilm) A filmben Böröcz Sándor evangélikus lelkész kálváriájával ismerkedhetünk meg személyes vallomásán keresztül. (52')</p>

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>08.10 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26') 13.30 / PAX Halállal lakoljanak! (portréfilm) (55') 18.30 / Petőfi rádió Szünet nélkül – avagy: tanulni sosem késő (30') 20.00 / Duna Tv Jósi nővér és a sárga bicikli (magyar dokumentumfilm, 2005) (60') 20.30 / Filmmúzeum Jób lázadása (színes magyar játékfilm, 1983) (105') 21.50 / PAX Életem mint égő fátyla (dokumentumfilm) (60') 23.30 / m2 Záróra A nándorfehérvári diadal (46')</p>	<p>8.00 / Duna II. Autonómia Töredékek Kávéházak, szalonok (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2001) (20') 10.25 / Duna Tv Mindentudás Egyeteme Kosztolányi György: Mit ígér és mit tud már ma is a genetikák? (60') 14.20 / Duna II. Autonómia Rendhagyó történelemóra Magyarország a 16. század első felében (magyar ismeretterjesztő film, 2000) (43') 20.30 / Filmmúzeum Küldetés (magyar portréfilm, 1977) Kósa Ferenc portréfilmje Balczó András olimpiai és világbajnok öttusázóról. (90')</p>	<p>6.20 / Duna Tv Bevezetés a pszichológiába – Gyakorlati pszichológia, 4/2.: A klinikai pszichológus (angol ismeretterjesztő sorozat) (24') 7.00 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus félóra Csapó Krisztián vezetésével 11.15 / Duna II. Autonómia Élő egyház (26') 12.05 / Duna Tv Isten kezében (26') 15.45 / Duna Tv Magyar történelmi arcképcsarnok Hunyadi János (1998) (13') 16.05 / Duna II. Autonómia Török dzsámiból keresztény templom (magyar ismeretterjesztő film) (27') 19.30 / PAX Hit-vallás (dokumentumfilm) (29')</p>	<p>6.50 / Duna Tv Özönvíz (francia mesefilm, 2003) (87') 9.05 / m2 Örömhír. A református egyház műsora (ism.) (25') 10.00 / Duna Tv Református istentisztelet közvetítése Ócsáról. Igét hirdet Hantos Péter lelképásztor. 11.25 / PAX Máté-passió (koncert) (59') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (26') 15.00 / Bartók rádió Jubilato Deo. Évszázadok egyházi muzsikája (55') 20.30 / m2 Bella Martha (német-olasz-osztrák-svájci film, 2001) (102')</p>

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Jertek, halljátok, ti istenfélők mind, hadd mondjam el, mit tett velem! Zsolt 66,16 (Jn 9,25; Lk 5,1-11; 1Kor 1,18-25; Zsolt 73) Egymás hite által erősödünk! Tudunk-e hitesele Isten szeretetéről szólni? Csak úgy, ha tudatosítjuk életünkben Isten nagy tetteit, s legyőzzük azt a tévhitet, hogy Istennel való kapcsolatunk magánügy, s másra nem tartozik. Egymás hite által erősödünk!

Hétfő

Nem kívánom én a bűnös ember halálát – így szól az én Uram, az Úr –, hanem azt, hogy megtérjen útjáról, és éljen. Ez 18,23 (Lk 15,10; Lk 6,12-19; Jn 5,9b-18) Isten szíve indulatát már ismerhetjük. Beszél róla népének történelme az Ószövetségben. Ezerféle jelet ad Jézus élete, szavainak egyértelmű volta. Talán el is hisszük – magunkra nézve. Isten tág ölelésű szeretete azonban mindenkire – rám is és másokra is – érvényes: nem akarja az önpusztító és egymást pusztító emberek halálát, hanem minden lépésével azon fáradozik, hogy megmentsen, s az életbe vezessen.

Kedd

Jézus Krisztus mondja: „Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.” Mt 5,4 (Zsolt 119,76; 1Móz 35,1-5a.9-15; Jn 5,19-30) Ez Urunk csodálatos titka. Még a rosszból is jót tud előhozni. Ritkán sírunk örömmel. Inkább fájalmunkban, tehetetlenségünkben, bajaink közepette. De nem tud életünk oly mélységet megjárni, hogy abból Urunk ne tudna kiemelni. A sírásban Krisztussal – ott a nevetés és az öröm reménysége.

Szerda

Ti se kérdezték tehát, hogy mit egyetek, vagy mit igyatok, és ne nyugtalanodjatok. Mert mindezeket a világ pogányjai kérdeztetik. A ti Atyátok pedig tudja, hogy szükségetek van ezekre. Lk 12,29-30 (1Móz 16,13a; Ez 2,3-8a; Jn 5,31-40) Jó lenne, ha életünk minden helyzetében ahhoz tudnánk fordulni, aki tényleg tud utat, megoldást, távlatot adni. Az nyugtalanodik, akinek nincs bizalma – nem bízik önmagában, másokban, Istenben. Annak az élete állandó nyugtalanság, aki nem a gondviselő Isten tenyerén él. Pedig ott mindannyiunk számára van hely! Még nekem is.

Csütörtök

Adjatok hálát az Istennek, az Atyának mindenkor mindenért, a mi Urunk Jézus Krisztus nevében. Ef 5,20 (Ézs 63,7; ApCsel 15,4-12; Jn 5,41-47) Mindenkor, mindenért – ez a két kifejezés zavar minket. Mert ez azt jelenti: nem akkor, amikor kedvünk van rá, vagy okát látjuk. Akkor is lehet hálát adni, ha felhő takarja el a napot, és nem látjuk meg Isten nagy tetteit. A nap akkor is süt, Isten akkor is munkálkodik – méghozzá a javunkra. A háladás nem kedv kérdése! A háladás a keresztény ember életformája.

Péntek

Nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené. Róm 9,16 (5Móz 7,7-8; Lk 22,31-34; Jn 6,1-15) Titokzatos mondat. Rejtélyt sejtet. Nem fér bele a teljesítményközpontú, sikerorientált gondolkodásunkba. Észre kellene vennünk, hogy az akarunk önző, a futásunk pedig csak a saját erőnkre alapoz. A mondat titokzatosága akkor oldódik, ha benne nem a szuverén Úrnak való kiszolgáltatottságunkat éljük meg, hanem azt, hogy a könyörülő Isten meg akar óvni az önzés kudarcától, és azt akarja, hogy hozzá futva célba is érkezzünk: az életbe – ami csak vele az igazi!

Szombat

A vacsora órájában elküldte a szolgáját, hogy mondja meg a meghívottaknak: Jöjjetek, mert már minden készen van. Lk 14,17 (5Móz 12,7; Fil 3,12-16; Jn 6,16-21) Napi küzdelmeink közepette, jövőt építeni próbáló erőlködéseinkben érdemes ízelgetni ezt a mondatot: már minden készen van. A mai szombaton – a teremtéstörténet pihenőnapjára gondolva – ez még gazdagabb értelmet nyer. Jézus keresztben elmondott utolsó szavára gondolva – ehégtetett – teljesen egyértelmű a példázat mondata. Ha megszívleljük, akkor egészen másként tudjuk élni életünket, küzdeni sorsunkat, s a megérkezés biztonságában járhatjuk utunkat. Az, aki elment, hogy helyet készítsen nekünk, mindent elkészített. Jöjjetek – mondja. Menjünk – mondjuk mi!

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

HIRDETÉS

A finnországi Jakaranda ének- és zenekar magyarországi koncertkörútjának helyszínei és időpontjai:

- július 21., péntek 19 óra: Szolnok, VI. Szélerősa országos evangélikus ifjúsági találkozó (Szolnok-Tiszaliget);
- július 23., vasárnap 18 óra: Pilis, az evangélikus templom kertje (Kossuth L. u. 34.);
- július 24., hétfő 18 óra: Budapest, fasori evangélikus templom (Budapest VII., Városligeti fasor 17.);
- július 25., kedd 19 óra: Balatonszárszó, Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon (Jókai u. 41.);
- július 26., szerda 19 óra: Kőszeg, evangélikus templom (Gyöngyös u. 29.). (Lapunk múlt heti számában interjú olvasható az együttes vezetőjével, Pekka Nymannal. – A szerk.)

Evangelikus Élet

E-mail: evelet@lutheran.hu
 EvÉlet on-line: www.evelet.hu
 Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
 Cantate (ezsu@lutheran.hu), Győri Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu).
 Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu).
 Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu).
 Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), dr. Ecsedi Zsuzsanna – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóhádi Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohadi@lutheran.hu).
 Vég helyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veg helyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt.
 Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató
 E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön negyed évre 2145 Ft, fél évre 4290 Ft, egy évre 8580 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (116 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu címen, a hirdetésekkel a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

Szélrózsa-beharangozó

BARTA INRE FELVÉTELE A 2004-ES SZÉLRÓZSÁN KÉSZÜLT

Előadások, fórumok

Július 20., csütörtök

11.00

- I. Mi fán terem a zsidó vallás? Beszélgetés egy igazi, élő, eleven rabival – *Róna Tamás*
- II. Kékpont – Interaktív drogvenció

15.00

- I. Teremtéstörténet, evolúció, hat nap meg több millió év. Valaki most már árulja el, hogyan teremtette Isten a világot. A valaki: *Hetényi Attila*, a Baptista Teológiai Akadémia Öszövetségi Tanszékének nyugalmazott főiskolai tanára.
- II. Mevisz-Bárka. Azon kevés dolgok egyike egyházunkban, amelyeknek tényleg van értelmük. Mit csinálnak, hogyan és miért?

16.30

- I. Milyenek kellene lennie egyházunknak? Fórumbeszélgetés: résztvevők kérdeznek, püspökeink válaszolnak.
- II. Vendégünk a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet. Vetített képes előadás a szervezet szolgálatáról a világ különböző válságövezeteiben.

Július 21., péntek

11.00

- I. Megint Mevisz, mert megérdemlik. Vendégük *Rita*, aki lábak nélkül született, de sikerült saját műlabáira állnia, több diplomát szerzett, gyermeket szült, és férje is van.
- II. Kereszténység – közélet – politika. Beszélgetés *Donáth László* lelkésszel, MSZP-s országgyűlési képviselővel.

15.00

- I. Hasznos-káros szenvedélyeink. Miért olyan nehéz a rosszról leszokni, a jóra rászokni? Morfondírozunk együtt *Magassy Zoltán* nemeskéri lelkésszel.
- II. Egyszerűen szex. Mert ez a téma nagyon foglalkoztatja a fiatalokat. Is. Ráadásul tényleg nem mindegy, hogyan műveli az ember és kivel. Beszélgetés *dr. Szilágyi Vilmos* szexuálpszichológussal.

16.30

- I. Mit jelent a 21. században a názáreti Jézus követőjének lenni? Egyáltalán van bármiféle realitása? *Krámer György* pilisi lelkész veselkedik neki a válaszadásnak, nyakában három gyerekkel.
- II. Jézus a transzformátor? „Isten, kegyelmed szerint formáld át a világot!” („God, in your grace, transform the world”) mottóval tartotta a 9. nagygyűlést az Egyházak Világtanácsa Porto Alegreben az év februárjában. *Gáncs Péter és Márta* – egyházunk küldöttei a világyűlésen – brazil képek, zene, kávé és matetea mellett keresik a választ: merre tart a világkereszténység, az ökumené, átformálható-e világunk, egyházunk?

Július 22., szombat

11.00

- I. Beszélgetés *Lengyel Annával*, a népszerű és közismert, általunk pedig egész egyszerűen szeretett rádiós személyiséggel. Kiindulópont az *Egy csepp emberség* címet viselő rádióműsor és könyv. Lesz még több csepp emberség.
- II. Német vendégek. Találkozás, beszélgetés, örömök és gondok nálunk, nálunk. Egymásra csodálkozás.

15.00

- I. Vendégünk *Schäffer Erzsébet*, a *Nők Lapja* munkatársa, számtalan népszerű cikk és könyv szerzője. A beszélgetés témája: Mit jelent ma bátornak lenni? Elkíséri *Kulcsár T.*, azaz *Tündér Zsuzsanna* balassagyarmati lelkész.
- II. Ha úgy érzed, hogy a számítógép túlzottan nagy helyet foglal el az életedben, vagy ha te nem látod is úgy, de mások váltig állítják ezt veled kapcsolatban, akkor gyere, hallgasd meg, mit mond erről *Kodácsy Tamás* református lelkész, programozó matematikus.
- III. Van egy olyan, hogy *Parabike Egyesület*. Mozgássérülteket kerékpározatnak, túráztatnak erre a célra megfelelő, átalakított kerékpárokkal, illetve keréksokakkal. Meghívtuk őket, hogy mutassák meg ezeket a különös járműveket, és hogy adjanak valami elfogadható magyarázatot arra vonatkozóan, hogy szabadidejükben miért nem foglalkoznak csak saját magukkal.

16.30

- I. Egyházunk a piacon. Egyház és marketing *Marossy Attilával*. A témához hozzászól, és kérdésekkel is bombázható: *T. Pintér Károly*, az *Evangélikus Élet* főszerkesztője.
- II. Mi fán terem az iszlám? Beszélgetés – na, most kapaszkodjatok: *dr. Adel Al-Szabahi* jemeni származású, Magyarországon élő orvos-sál. Sőt még jön egy vallási vezetőjük a budapesti központjukból is, de lapzártáig nem tudtuk pontosabban mondani.

▶ **Előadások, fórumok, koncertek; csendsátor, teremtésliturgia, gondolatok ösvénye...** A vallások és a környezettudat, teológia mindenkinek... Mindez – és rengeteg más is – a Szélrózsán! Az alábbiakban egy kis ízelítő olvasható mindabból, ami a VI. Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozó résztvevőit várja július 19. és 23. között a Szolnoki Turisztikai és Szabadidőközpontban (Szolnok-Tiszaliget). Bővebb információk a honlapon (www.szelrozsatalkozo.hu); szükség esetén felvilágosítás kérhető a 20/824-9292-es információs telefonszámon is. Szeretettel várunk minden érdeklődőt, régi szélrózsa-sokat és újakat egyaránt!

„Tenyerembe véstelek”

(Ézs 49,16)

„Miért ez a mondat? Minden bizonnyal itt is az érvényesül, ami végig az egész Bibliában. Nevezetesen, hogy nem neki van rá szüksége, hanem nekünk. Nekünk segít, nekünk jó a gondolat és az érzés, hogy a tenyerébe vésett bennünket. Nem lehet a pad alá vagy a pad mellé hullani. Ráadásul vésett, tehát ott vagyunk lemoshatatlanul és kitörölhetetlenül. Mint a tetoválás, amelyet pedig később gyakran lemosna, kitörölne az ember. Talán ő is minket. Ha csak egyszerűen írva vagy rajzolva lennénk. De vésvé vagyunk, általa tenyerébe vésvé. Ez az igazi kegyelem. Amikor saját jogos haragjától is megvéd minket az Isten.

Hinni Istenben azt jelenti: hinni abban, hogy az életünknek, az emberi létezésünknek biztos, szilárd alapja, háttere van. Az Isten tenyerébe vésvé. Még ha nem is látszik mindig. Még ha gyakran az ellenkezője látszik is. Nem is baj, hogy én nem látom. A lényeg, hogy ő lássa, mikor a tenyerébe pillant.”

Szeretettel várunk Szolnokon! Legyünk együtt az Isten tenyerén!

■ NÉMETH ZOLTÁN a Szélrózsa főszerzői nevében

Szélrózsa-liget

Abban a tenyerében tartja Isten a világot, amelybe minket is belevésett. Mit jelent ez ránk nézve? Mit jelent ez a környezetünkre nézve? A liget különböző napos és árnyékos helyein megismerheted a különféle módokon megjelenített gondolatainkat ezekről és hasonló kérdésekről. (A programról részletesebben olvashatsz a számunk 10. oldalán, az *Üzenet az Ararától* rovatban. – A szerk.)

Állandó programjaink mellett a következő előadásokat, beszélgetéseket, valamint gyermekfoglalkozásokat ajánljuk.

Július 20., csütörtök

A keresztények szerepe a fogyasztói társadalomban (előadás)

Beszélgetőpartnerek: *Jávor Benedek* (Védegyilet), *Csanády András Richárd* (Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium), *Béres Tamás* (Evangélikus Hittudományi Egyetem)

Július 21., péntek

A vallások és a környezettudat (előadás)

A vallások közti kerekasztal-beszélgetés résztvevői vainava, iszlám, bahái és keresztény vallási hagyományok követői.

Július 22., szombat

Ökológiai felelősségvállalás a Tisza mentén

Beszélgetőpartnerek: *Bíró Réka* (Tisza Klub), *Jerabek-Cserepes Csilla*, *Kodácsy-Simon Eszter*

Július 20.–22.

Ökológiai játszótér kicsiknek és nagyobbaknak

Nagyszínpad

Július 19., szerda • 19.00–19.50: Izsóp-koncert • 20.00–21.20: Zurgó-koncert és táncház • 21.40–22.40: Áhítat – Izsóp (Afrikai–finn mise)

Július 20., csütörtök • 19.00–19.50: Makám-koncert • 20.00–20.50: *Völgyessy Szomor Fanni* koncertje • 21.00–21.50: *Fabula Rasa*-koncert • 22.00: Áhítat

Július 21., péntek • 19.00–19.50: *Jakaranda* (finn) • 20.00–20.50: *Eleven Hold*-koncert • 21.00–21.50: *Borágó*-koncert • 22.00: Áhítat (+ *Tiborcz Mónika* táncművész meditatív előadása)

Július 22., szombat • 19.00–19.50: *Magna cum Laude*-koncert • 20.00–20.50: *Jessica-Projekt* (német) • 21.00–21.50: *Gyulladás Dániel*, *Halmos Béla*, *Ferenzi György* koncertje • 22.00: Záróáhítat agapéval

Július 23., vasárnap

9.00: Útra bocsátó püspöki áldás • 11.00-tól: Boldog születésnapot, Szélrózsa!

Kisszínpadi koncertek

Július 19., szerda • 20.30: Cédrus

Július 20., csütörtök • 17.00: Meztírláb • 19.00: Large Room • 20.30: S6

Július 21., péntek • 19.00: White Light • 20.30: Morgenfunk

Július 22., szombat • 11.00–12.00: Három székfű – *Gyulladás Dániel* gyermekműsora • 17.00: Ír koncert és táncház a Shamrock zenekarral

• 19.00: ...megacsend • 20.30: Felsővezeték • 23.30-tól nosztalgiaest

Teológia mindenkinek

Július 20., csütörtök

- 15.00: *Kit kerestetek?* – Jézus ma – *Dr. Cserháti Márta* egyetemi adjunktus
- 16.30: *Idő – kairosz – kronosz* – *Pelikán András* evangélikus lelkészjelölt

Július 21., péntek

- 10.30: *Szimbólumok – a felfelé tekintő ember* – *Belényesi Károly* régész, egyetemi tanársegéd
- 15.00: *A teremtés igéi – Himmusz és költészet a Bibliában* – középiskolásoknak ajánlva – *Kézdy Péter* evangélikus lelkész
- 16.30: *Mit? Miért? Kinek?* – *Néhány gondolat a magányvónásról* – *Dr. Joób Máté* evangélikus lelkész

Július 22., szombat

- 10.30: *Mi a cél? – Van-e több annál, hogy embernek lenni...* – *Németh Zoltán* evangélikus lelkész
- 15.00: *Párhuzamos valóságok – kalandozások a kiberteológiában* – *Novotny Dániel* evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Vallás- és Társadalomtudományi Tanszékének doktorandusza
- 16.30: *Nem a meghátrálás emberei vagyunk – gondolatok erőszakról, erőszakmentességről* – *Dr. Csepregi András* egyetemi docens

Csendsátor – lelkipendozás

- Teremtésliturgia:** A Tisza partján együtt könyörgünk a teremtett világot, az életért, a rendért – körülöttünk és bennünk. Azért, hogy felismerjük a szépséget, és megtanuljunk vigyázni rá.
- Kezek imája/„tenyerébe vésvé”:** a találkozó mottója nyomán megszülető közös liturgia kézmozdulatokkal, imákkal és a tenyerébe vésvé szimbolikus cselekményével.
- Taizéi éneklés:** éjszaka Isten jelenlétében, fényekkel, énekekkel és imákkal, ahogyan már megszokhattuk a korábbi Szélrózsákon.

- Lelkipendozás, beszélgetés:** Minden nap mindig vár valaki a Társas-házban, aki meghallgat, és akivel lehet beszélgetni, együtt gondolkodni, imádkozni, hallgatni...
- Gondolatok ösvénye:** Az erdő melletti földúton a töltés felé haladva fák és bokrok elgondolkoztató idézeteket olvashatsz. Az utolsó néhány fán üres papírok lógnak – ide te is leírhatod a kedvencedet, a személyes mottódat!
- Áldásástor:** személyes áldás azoknak, akik Isten áldó jelenlétére, megerősítő és gyógyító szeretetére várnak.
- Stációjárás (imazarándoklat):** Jézus útját követheted végig szenvedésén, halálán át feltámadásáig. Szentírási igék, imák, gondolatok vezetnek a zárándokokat.
- Kép-, tárgy- és diameditációk:** szabad téren, illetve a csendsátorban képek, tárgyak, zenék, gondolatok segítik a lelki elmélyülést mindennap; a diameditációk kezdési időpontjait plakátokon hirdetjük majd ki.

Komolyzenei programok

Július 20., csütörtök • 11.00: Kamarakonzert *Bíró Zsófia*, *Kapi Judit* és *Birtalan Zoltán* közreműködésével • 16.00: *Sztella* énekegyüttes • 17.30: Kamarakonzert *Bíró Zsófia*, *Kapi Judit* és *Birtalan Zoltán* közreműködésével
Július 21., péntek • 17.00: a kelenföldi gyülekezet kamaragyűjtése
Július 22., szombat • 11.00: A Poézis együttes műsora • 15.00: *Hárfa*-koncert – *Scholtz Erika* (hárfa), *Kozák Orsolya* (hegedű) • 17.00: Barokk zenei délután *Varga Péter* (furulya), *Feltein Attila* (hegedű) és *Dimnyés Soma* (csembaló) közreműködésével

Kerékpáros zarándoklat a Szélrózsára

Abban a kiváltságos helyzetben vagyunk, hogy 2006-ban a mi egyházmegyénk területén rendezik meg az evangélikus fiatalok országos találkozóját, a Szélrózsát. Olyan közel van hozzánk, hogy könnyedén akár kerékpárral is elkereshetjük a helyszínre. Azt találtuk ki, hogy a találkozó kezdete előtti napon (július 18., kedd) egy adott helyen összegyűlünk, együtt töltjük az estét, nagyokat énekelünk, esetleg szalonnát sütünk, és másnap együtt tekerjük le az utolsó kilométereket.

A keddi esti találkozás helyszíne várhatóan Pilis lesz. Az ottani gyülekezet igen kedvesen elvállalta, hogy befogad bennünket egy éjszakára. Innen már csak körülbelül ötven kilométert kell karikázni.

Mit tegyen, aki részt szeretne venni? Jelezze szándékát a szolnoki gyülekezet e-mail címén: szolevgyul@vnet.hu.

■ GYÖRI PÉTER BENJÁMIN

Részvételi díj: 6000 Ft (6 éves kor alatt ingyenes, 14 éves korig 50% kedvezmény). A részvételi díjban benne foglaltatik a sátorhely ára is – hozz magaddal sátrat! A napijegy ára: 1500 Ft.